БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 183 (4174).
16 СЕНТЯБРЬ
СЕШАНБА
1969 ЙИЛ
Баҳоси 2 тийин

ЖАҲОНДА ДЎСТЛИКДАН КЎРА ҚУДРАТЛИРОҚ КУЧ ЙЎҚ

Ўзбекистондаги қирғиз адабиёти ва санъати декадасининг тантанали ёпилиши

Қирғизистоннинг баланд тоғларидан бошланиб, сўнгра минглаб майда ариқлардан оқиб Ўзбекистон далаларига ёйилган, шу далаларга ҳаёт ва ҳосил бахш этган жўшқин Норин дарёсининг суви каби қирғиз халқининг санъати ҳам 10 кун ичида минг-минглаб шодлик ва бахтиёрлик ариқларидек ўзбек диёрига таралди. Ёзувчилар, композиторлар, рассомлар, саҳна усталари замонимиз мўъжизаларидан бири бўлган қирғиз маданиятининг барқ уриб яшнаганлигини ҳикоя қилиб беришди.

Улар яна Тошкентга тўпланди. Санъат саройи. Бу ерда 14 сентябрда Ўзбекистондаги қирғиз адабиёти ва санъати декадасининг тантанали ёпилиш маросими бўлди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Қирғизистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. У. Усубалиев, Қирғизистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Т. Қ. Қулатов, Қирғизистон ССР Министрлар Советининг раиси А. С. Суюмбоев, Қирғизистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Б. Т. Мураталиев, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Ё. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, М. А. Абдураззоқов, М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари С. К. Зиёдуллаев, М. З Мирзааҳмедов, А. Р. Хўжаев, Қирғизистон ССР Маданият министри К. Кондучалова, Ўзбекистон ССР Маданият министри В. И. Зоҳидов, ижодий союзларнинг раҳбарлари, ҳар иккала республика адабиёти ва санъатининг етакчи арбоблари президиумдан жой олишади.

Улар билан бирга президиумда ўтирганлар орасида йўл-йўлакай Тошкентга тушган Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси майор Хуан Альмейда Боске бошчилигидаги Куба Республикасининг делегацияси ва Австрия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Э. Шарф ҳам бор.

Декаданинг тамомланишига бағишланган тантанали йиғилишни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ё. С. Насриддинова очди.

— Азиз ўртоқлар, дўстлар, — деди у, — Ўзбекистон диёрида катта байрам — социалистик маданият байрами, ўзбек халқи билан қирғиз халқининг дўстлик байрами бўлиб ўтди. Гуллаб-яшнаб турган Қирғизистоннинг ажойиб қўшиқлари — бахтиёрлик ва шодлик қўшиқлари республикамиз шаҳарлари ва қишлоқларида, водийлари ва чўлларида ўн кун янграб турди.

Моддий ва маънавий бойликларни, меҳнат ва ижоддаги ютуқларни, хўжалик ва маданий қурилишдаги тажрибаларни ўзаро баҳам кўриш Совет Иттифоқи халқлари турмушининг қонуни бўлиб қолди, уларнинг чинакам қардошлигини кўрсатувчи намуна бўлмоқда, тараққиётимизни, коммунистик жамият қуриш йўлидаги ҳаракатимизни тезлаштиришга хизмат қилмоқда.

Яқинда Россия Федерациясида бўлиб ўтган Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадаси кунларида ва эндиликда қирғиз адабиёти ва санъатининг Ўзбекистондаги декадаси вақтида биз қардош маданиятларнинг декадалари нақадар катта аҳамиятга эга эканлигига қайта-қайта қаноат ҳосил қилдик.

Бу йилги декадаларнинг ўзига хос ажойиб хусусияти шундаки бу декадалар ғоят улуғ бир даврда, та[illegible]й санага — Владимир Ильич [illegible]енин туғилган кунининг 100 йиллигига тайёргарлик кўрилаётган кунларда ўтмоқда.

Совет ҳокимияти йилларида қирғиз халқи эришган порлоқ ва ажойиб ютуқларнинг ҳаммаси, шаҳарлар ва қишлоқларнинг янги қиёфаси, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлиларнинг кўп сонли кадрлари ўсиб етишганлиги, — мана шуларнинг ҳаммаси Ильич номи билан боғланган, Ленин ғояларининг нури билан ёритилган.

Қирғиз адабиётининг Ўзбекистон ССРдаги декадаси қардош республикаларнинг ҳаётидаги ёрқин воқеа бўлди. Совет Қирғизистонининг ёрқин ва ўзига хос санъатини бойитиб турган ҳамма ютуқларни ўн кун ичида тугал—тўкис кўрсатиб бериш қийин, албатта. Лекин сиз, қирғиз дўстларимиз бизга олиб келган, шу қадар зўр маҳорат билан кўрсатилган маданият ва санъат намуналарининг ўзи ҳам қирғиз халқининг социалистик маданиятни ривожлантиришдаги жуда катта муваффақиятлари тўғрисида тўлиқ тасаввур берди.

Жозибали қўшиқлар ва нозик рақслар, ажойиб спектакллар, ёзувчиларнинг ва кинематографчиларнинг, рассомлар ва композиторларнинг гўзал асарлари қирғиз халқининг сервавқ меҳнатини акс эттирган кўргазмалар, мана шуларнинг ҳаммаси республикамизда зўр қувонч ва шодлик билан кутиб олинди, Ўзбекистон меҳнаткашларини бениҳоя хурсанд қилди.

Қирғиз дўстларимиз республикамизнинг ҳамма жойида қизғин ва самимият билан, азиз меҳмонларга, туғишган қон — қардошларга хос иззат — ҳурмат билан кутиб олиндилар. Декада кунлари актив амалий ҳамкорлик кунлари бўлди, тажрибаларни ўзаро айирбошлаш актуал ижодий ва илмий проблемаларни кенг муҳокама қилиш кунлари бўлди.

Декаданинг жуда муҳим сиёсий якуни шуки, у халқларнинг дўстлигини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлашга, қардош маданиятларнинг, кўп миллатли бутун Совет социалистик маданиятини янада ўзаро бойитишга, меҳнаткашларни интернационал руҳда тарбиялашни кучайтиришга бебаҳо ҳисса қўшди.

Қирғизистоннинг бир қанча ижодий ташкилотлари, фан ва маданият муассасалари Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиқлари билан мукофотланганлиги декаданинг натижалари муносиб эътироф қилинганлигининг ва юксак баҳоланганлигининг далили бўла олди.

Сиз, азиз қирғизистонлик дўстларни декада муваффақиятли якунланганлиги билан қизғин муборакбод қилишга, бутун қардош қирғиз халқига сиҳат-саломатлик, катта бахт, коммунистик қурилишда янги шонли ғалабалар тилашга ижозат бергайсиз. Тағин шодиёна учрашгунимизча хайр, ўртоқ ва дўстлар!

Яшасин СССР қардош халқларининг ленинча дўстлиги!

Совет халқини коммунизм тантанаси сари бошлаб бораётган Ленин партиясига шон-шарафлар!

Совет Иттифоқи, Қирғизистон ва Ўзбекистон ССР давлат гимнлари янграйди.

Ё. С. Насриддинова қирғизистонлик дўстларга В. И. Ленин тасвири туширилган чинни кўзани ёдгорлик — туҳфа қилиб тақдим этади.

Қирғизистон ССР Министрлар Советининг Раиси А. С. Суюмбоевга сўз берилади.

— Жаҳонда совет халқларининг дўстлигидан кўра мустаҳкамроқ, қалинроқ, покизароқ ва тийранроқ дўстлик йўқ, — дейди у, бу дўстлик тош-метиндан ҳам мустаҳкам, океандан ҳам чуқур, булоқ сувидан ҳам мусаффо дўстликдир. Бу дўстлик қуёшнинг ўзи каби ҳароратли ва порлоқ дўстликдир.

Бу дўстликнинг ўзгартирувчи ва яратувчи қудратли кучини қирғиз халқи ўз тажрибасида кўриб билди. Рус халқининг ва мамлакатимиздаги бошқа халқларнинг қардошларча ёрдами билан Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Қирғизистон асрий қолоқликни тугатди, саноати юксак даражада ривожланган ва кўп тармоқли, юксак даражада механизациялашган қишлоқ хўжалигига эга бўлган тенг ҳуқуқли социалистик республикага айланди. Сиз, азиз ўзбек дўстларимизга ҳам бу улуғвор ўзгаришлар биз, қирғизларга бўлгани каби тушунарли ва қимматлидир. Чунки қирғизлар билан ўзбекларнинг тақдири ҳамиша бир бўлиб келди. Сизлар билан бизнинг тарихий ўтмишимиз, бир-биримизники каби ғамгин ва зулматли тунга ўхшар эди. Сизлар билан бизнинг ҳозирги ҳаётимиз, келажагимиз, барча совет халқлариники сингари порлоқ ва гўзал.

Улуғ Октябрдан кейин қирғиз халқи билан ўзбек халқининг дўстлиги янги сифат, янги социалистик мазмун касб қилиб, чинакам қардошликка айланди.

Қирғизистонда кўмир саноатининг ва рангли металлургиянинг ривожланиши Ўзбекистон саноати ва транспорти учун катта аҳамиятга эга бўлди. Айни вақтда Ўзбекистон бизга турли машиналар ва ускуналар юбориб, Қирғизистонни индустрлаштиришда катта роль ўйнади. Ўзбекистон заводлари ҳозир ҳам ҳар хил машиналар ва ускуналарни бизнинг республикамизга тўхтовсиз юбориб турибди.

Ўзбек пахтакорлари пахта етиштиришда қирғиз деҳқонларига бебаҳо ёрдам бердилар ва бермоқдалар. Жанубий Қирғизистоннинг колхозчилари эса Ўзбекистоннинг пахтазорларига ҳар доим ўзларининг сув запасларини бериб турдилар. Ўзбек ва қирғиз халқи биргаликда меҳнат қилиб, ўнлаб каналлар, шу жумладан, энг узун катта Фарғона каналини қурди.

Қардошларча ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш намуналари жуда кўп. Фан ва маданият муассасаларимиз учун кадрлар тайёрлашда Ўзбекистоннинг берган ёрдами ғоят катта. Қирғиз артистларининг жуда кўпи Тошкентдаги театр санъати институтида ва Тошкент консерваториясида ўқиб, тарбияланди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ В. И. Ленин социалистик санъатнинг вазифалари ва мақсадларини ғоят зийраклик ва аниқлик билан белгилаб берган. социалистик санъат халққа, халқнинг курашига ва тарихий интилишларига хизмат қилиши лозимлигини уқтириб ўтган эди.

Шу сабабли бизнинг санъатимиз одамларни ажратмайди, балки бирлаштиради. Совет санъати ва адабиёти миллий маданиятларнинг ажойиб ва жўр овоз таронаси, СССР халқларининг санъат ва адабиёт арбобларини бамисоли битта оркестр деса бўлади. Катта ва мураккаб оркестрда чолғу асбоблари кўп бўлса ҳам аммо шу асбобларнинг ҳар қайсиси ўзига белгиланган оҳангни ижро этади, ўзига хос овоз билан янграйди. Лекин уларнинг ҳаммаси биргаликда битта ажойиб симфонияни —халқлар дўстлиги ва қардошлиги, Ленин ишларининг тантанаси симфониясини ижро этади.

Совет республикаларининг маданий алоқалари йилдан-йилга мустаҳкамланиб бормоқда. Маданиятларнинг бир-бирига таъсир ўтказиши ва бир-бирини бойитиши шундай мўъжизакор калит бўлиб қолдики, у янгидан-янги маънавий бойликларнинг ҳазинасини очиб бермоқда.

Қирғиз халқи меҳмондўстлик нималигини яхши билади. Лекин Алишер Навоий юртида бизни шу қадар қизғин, шу қадар самимият билан қабул қилиб олганликлари кўнглимизни бениҳоя шод этди. Совет қирғизистонининг вакиллари қаерга бормасинлар ҳамма жойда улар ўзларини ўз уйларида бўлгандек, ўз оилаларида тургандек ҳис қилдилар. Ҳамма жойда уларни ўзбек қардошларимиз бағрларини кенг очиб, хушнудлик билан кутиб олдилар. Биз қардош Ўзбекистоннинг турмуши билан тағин ҳам яхшироқ танишиб олдик, талантли ва меҳнатсевар ўзбек халқининг ютуқларини, жуда катта муваффақиятларини кўриб, жон-дилдан қувондик.

Меҳмондўст ўзбек диёрида ўтказилган ўн кун Қирғизистон адабиёти ва санъати усталарини халқлар дўстлигини, қардошлигини, юксак коммунистик идеалларни тараннум этувчи янги асарлар яратишга илҳомлантиради, халқларимиз социалистик маданиятининг янада гуллаб-яшнашига, КПСС XXIII съездининг қарорларини амалга ошириш учун, Ленин юбилейини муносиб кутиб олиш учун курашда янги муваффақиятларни қўлга киритишда хизмат қилади.

Ўзбек халқига чин кўнгилдан сиҳат-саломатлик, зўр бахт-саодат ва социалистик ватанимиз йўлида қилаётган меҳнатида янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзининг раҳбари К. Яшин сўзга чиқади, у, декада кунларида ёзувчиларнинг китобхонлар билан учрашуви, шунингдек ижодкор дўстлари билан учрашуви катта аҳамиятга эга бўлганлигини айтди. СССР Халқ артисти, Қирғизистон Театр жамиятининг раиси М. Рисқулов сўзга чиқиб, совет халқларининг дўстлиги тўғрисида, жаҳонда дўстликдан кўра қудратлироқ куч йўқлиги ҳақида гапирди.

Бу унутилмас кеча катта байрам концерти билан тамомланди. Осмон ўпар тоғлар ўлкасининг санъаткорлари қирғиз халқининг маданияти бениҳоя яшнаганлигини мусиқа тили билан, рақс тили билан шу концертда яна бир марта ҳикоя қилиб бердилар.

* * *

Кечқурун Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети декада қатнашчилари шарафига катта қабул маросими ўтказди. Қабул маросими самимийлик ва дўстлик вазиятида ўтди.

* * *

Ўзбекистондаги қирғиз адабиёти ва санъатининг қатнашчилари 15 сентябрда Тошкент билан хайрлашдилар. Қирғизистонлик азиз меҳмонларни жуда кўп кишилар самимий кўзатиб қўйди.

ҚИРҒИЗИСТОНЛИК ДЎСТЛАРГА ЮКСАК МУКОФОТЛАР

Қирғизистон ССРнинг ижодий коллективларга ва жамоат ташкилотларига Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиқларини топширишга бағишланиб 14 сентябрда Тошкентда тантанали мажлис ўтказилди. Улар Ўзбекистонда қирғиз адабиёти ва санъати декадасини тайёрлаш ва ўтказишда самарали иш кўрсатганликлари учун шу юксак мукофотга сазовор бўлдилар. Қирғиз адабиёти ва санъатининг Ўзбекистондаги декадаси кўп миллатли Совет социалистик маданиятини ўзаро бойитиш ва янада ривожлантириш, меҳнаткашларни интернационал руҳда тарбиялаш ишига катта ҳисса бўлиб қўшилди.

Мукофотлаш тўғрисидаги фармонни Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов ўқиб берди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ё. С. Насриддинова юксак мукофотларни Қирғизистон Ёзувчилари союзи, Композиторлари союзи, Рассомлари союзи, Кинематографчилари союзи, Журналистлар союзи раҳбарларига, республика театр жамияти, Қирғизистон ССР Фанлар академияси, Ленин орденли қирғиз давлат академик опера ва балет театри, Меҳнат Қизил Байроқ орденли давлат драма театри, Тўхтоғул Сотилғонов номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли давлат филармонияси, Қорамўлда Ўразов номидаги Қирғизистон ССР Халқ чолғу асбоблари давлат оркестри, қирғиз эстрада ансамбли, Қирғизистон халқ рақси ансамбли, «Қирғизфильм» киностудияси, С. М. Киров номидаги Ўш ўзбек музикали драма театри раҳбарларига топширди.

Қирғизистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Б. Т. Мураталиев, Қирғизистон Ёзувчилар союзи правлениесининг раиси Т. Абдимўминов, Қирғизистон ССР Фанлар академиясининг президенти К. Каракеев мукофотланганлар номидан гапириб, ўзларининг меҳнатларига берилган юксак баҳо учун қизғин ташаккур айтдилар, қирғиз адабиёти ва санъати декадаси ватанимиз халқларининг дўстлигини янада мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади, деб ишонч билдирдилар.

Ўзбекистон театр жамияти правлениесининг раиси СССР халқ артисти О. Хўжаев қирғизистонлик дўстларни муборакбод қилди.

Ё. С. Насриддинова Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети номидан Қирғизистоннинг маданият арбобларини декадани муваффақиятли ўтказганликлари билан чин кўнгилдан қутлади, уларга ва социалистик Қирғизистоннинг барча меҳнаткашларига Совет Ватанининг бахт-саодати йўлида қилаётган меҳнатларида катта муваффақиятлар тилади.

Тантанали мажлисда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов қатнашди.

(ЎзТАГ).

Суратда: Ленин ва Давлат мукофотларининг лауреати ёзувчи Чингиз Айтматов ўз китобхонларига дастхат ёзиб бермоқда.

Республикамизда ўтказилган декадада Қирғизистон Давлат филармониясининг коллективи муваффақиятли қатнашди. Суратда: филармониянинг рақкоса қизлари саҳнада.

АВСТРИЯЛИК МЕҲМОН

Австрия Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Э. Шарф Тошкентга келди. У ҳозир Совет Иттифоқида дам олмоқда.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов 13 сентябрда Э. Шарфни қабул қилиб, у билан дўстона суҳбатлашди. Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов ҳозир бўлдилар. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОНДАН ЖЎНАБ КЕТИШДИ

Ханойдан қайтиб келатуриб, Ўзбекистонга тушган Куба Республикасининг делегацияси 15 сентябрда Тошкентдан Москвага жўнаб кетди. Делегацияга Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси майор Хуан Альмейда Боске раҳбарлик қилмоқда.

Куба вакилларини Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретарлари Н. М. Матчонов ва Р. Н. Нишонов, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. З. Мирзааҳмедов узатиб қолдилар.

* * *

Австрия Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари Э. Шарф Ўзбекистонда бир неча кун меҳмон бўлди. У дам олиш учун Совет Иттифоқига келган эди.

15 сентябрда Э. Шарф Москвага жўнаб кетди. Шундан олдин У Самарқанднинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирди.

(ЎзТАГ).

КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ ОБЛАСТЬ КОНФЕРЕНЦИЯСИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРУВЧИ КОМИССИЯСИДА

15 сентябрда область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов раислигида колхозчиларнинг область конференциясига тайёргарлик кўриш комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда колхозчиларнинг умумий йиғилишлари, район йиғилишларига колхозчилардан вакил сайлаш, колхозчиларнинг область конференциясини ўтказиш масалалари муҳокама қилинди. Колхозчиларнинг район кенгашларини сентябрнинг иккинчи ўн кунлигида, область конференциясини 30 сентябрда Тошкент шаҳрида ўтказишга қарор қилинди. Область конференциясида республика ва Бутуниттифоқ колхозчилар съездига делгатлар сайланади.

Комиссия мажлисида область қишлоқ хўжалик бошқармасининг колхозчиларнинг область кенгашига кўрилаётган тайёргарлик қандай кетаётганлиги тўғрисидаги ахбороти эшитилди.

КЎПМИНГКИЛОГРАММЧИ ҚИЗЛАР ҒАЙРАТИ

Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз деҳқонлари пахта йиғим-теримини районда биринчилар қаторида бошлаб юбордилар. Етиштирилган ҳосилни тез ва соз йиғиштириб олишга ҳаракат қилаётган чевар теримчилар ғайратга-ғайрат қўшиб ишламоқдалар.

Колхознинг Абдуваид Мирзабоев бошлиқ бригада пахта далаларида терим ишлари уюшқоқлик билан олиб бориляпти. Улар ўзларига қарашли 122 гектар майдонининг ҳар гектаридан 21,5 центнер ўрнига 30 центнердан ошириб ҳосил кўтариш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Бригаданинг Ойкарам Анорқулова, Ойша Аҳмедова, Асия Салоҳиддинова, Гулзия Алисеитова каби пешқадам теримчилари кунига 70—80 килограммдан пахта термоқдалар. Суратда: (чапдан ўнгга) илғор теримчилардан А. Аҳмедова, Б. Миралиева, Х. Бегалиева, Г. Усмонова, Б. Алисеидовалар.

А. Абалян фотоси.

РЕВОЛЮЦИЯ ДОҲИЙСИ

«...Унинг номи на фақат Россия ва на фақат Европа, балки бутун дунё ишчилар синфини озод қилиш ишининг рамзи бўлиб қолди...»

«В. И. Ленин ҳақида хотиралар» китобининг учинчи томига киритилган ҳамда партиянинг таниқли арбоби, дипломат ва адиб В. Воровский томонидан ёзилган хотирада ана шундай сўзларни ўқийсиз. Бу сўзлар бизнинг кунларимизда янада баралла янграмоқда. Ҳа, шундай. Ильич номи планетамиздаги илғор пролетар синфи учун, бутун меҳнаткашлар учун озодлик тимсолидир.

Бу китоб ҳам аввалги хотира китоблари каби доҳиймизнинг буюк сўнмас фаолияти ва ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади.

Хотираларнинг биринчи жилди Ильич қариндошларининг эсдаликларидан иборат қилиб чиқарилган эди. Иккинчи жилд замондошларининг В. И. Лениннинг то Октябрь революцияси давригача бўлган ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикояларидан иборат. Учинчи жилд эса ана шу буюк инсон фаолияти ва ҳаётининг Октябрь революцияси ғалабасидан бошлаб то 1920 йил баҳоригача бўлган даврини ўз ичига олади.

Доҳиймизнинг пролетариат диктатурасини мустаҳкамлаш учун олиб борган кураши, ёш Совет мамлакатини ички ва ташқи душманлардан ҳимоя қилиш ва халқ хўжалигини тиклаш ишларига раҳбарлик қилиши, социалистик давлатни бошқариши — мана шуларнинг ҳаммаси ушбу китобдаги хотира лавҳаларида ўз ифодасини топган.

И. Х. Бодяшкиннинг Советларнинг II съездида биринчи ишчи-деҳқон ҳукумати ташкил топган кун ҳақидаги ҳикоясига Н. И. Подвойский ва В. А. Антонов-Овсеенконинг 1917 йил октябрь кунлари, М. К. Тер-Арутюнянцнинг В. И. Лениннинг Петроград мудофаасига раҳбарлик қилиши тўғрисидаги хотиралари уланиб кетар экан, Октябрь революцияси ғалаба қилган ўша бўронли ва машаққатли кунлар бутун улуғворлиги кўз олдингизда гавдаланади. Ильични ана шу кунларда кўрган, эшитган, у билан бирга ишлаган кишилар буюк революция доҳийсининг абадий барҳаёт сиймосини яратадилар.

«В. И. ЛЕНИН ҲАҚИДА ХОТИРАЛАР»НИНГ УЧИНЧИ ТОМИ

В. Д. Бонч-Бруевич, Н. П. Горбунов, Е. К. Кокшарова, А. Г. Шлихтер, А. В. Луначарскийлар эса ёш Совет давлати аппаратининг тузилиши, Ильичнинг Халқ Комиссарлар Советига раҳбарлик қилиши ҳақида мароқли ҳикоя қиладилар. М. С. Кедровнинг «Ильич ҳақидаги қизил дафтар»идан олинган лавҳалар, В. П. Антонов-Саратовскийнинг «Гражданлар уруши йилларида», М. Д. Бонч-Бруевичнинг «В. И. Ленин билан танишув», А. Д. Блохиннинг «Унутилмас учрашувлар», К. Х. Даннишевскийнинг «Гражданлар уруши йиллари (1918—1921 йилларда) Ленин билан учрашувлар», С. С. Каменевнинг «В. И. Ленин ҳақидаги хотиралари»да доҳийнинг социалистик Ватаннинг ҳимоясига қандай бошчилик қилгани, унинг ишчи-деҳқон Қизил Армиясини тузишдаги раҳбарлик роли ҳақидаги эсдаликларни ўқийсиз.

Китобда, шунингдек, ёш Советлар мамлакатининг социалистик халқ хўжалиги, маданияти ва маорифини вужудга келтириш ва миллий ўлкаларда партия сиёсатини амалга ошириш соҳасида ишлаб, Ильич билан мулоқотда бўлган, унинг раҳбарлигида ишлаган партия ҳамда давлат арбоблари ва мутахассисларнинг хотираларига кенг ўрин берилган. М. Н. Животов, А. Н. Винокуров, А. Ломов, С. А. Терехов, Я. С. Ганецкий, Н. А. Семашко, В. Н. Шульгин, А. Д. Цюрупа, Н. П. Горбуновларнинг хотиралари ана шулар жумласидандир.

Профессионал революционерлар, большевиклар, партия ва давлат арбоблари, оддий кишилар ўз хотираларида доҳийнинг буюк ва оддий фазилатлари ҳақида ҳикоя қиладилар ва ўзлари гувоҳ бўлган турли воқеаларни ёдга оладилар.

Давлат сиёсий адабиёт нашриёти томонидан чиқарилган бу эсдаликлар китобидан В. И. Лениннинг кўпгина фотосуратлари ҳам ўрин олган.

Октябрь революцияси... Мамлакатимиз, бутун планетамиз тақдирига улкан ўзгартувчи куч билан таъсир этган бу улуғ инқилоб миллионлаб меҳнаткашлар учун азиз инсон — Владимир Ильич Ленин ва у тузган пролетар партияси бошчилигидаги Россия пролетариати томонидан амалга оширилди. Бу инқилоб ҳақида, унинг доҳийси Ленин ҳақида неча — неча ўнлаб ажойиб хотиралар ёзилган ва ёзилажак.

«В. И. Ленин ҳақида хотиралар» китобининг бу янги нашри ҳам ана шундай хотиралардан иборатдир.

Илҳом СУЛТОНОВ.

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ трикотаж фирмасининг пардозлаш цехида янги агрегат ишга тушди. У саккиз рангда гул боса олади. Иш соатига 200 метр газлама тайёрлаб беради. Бу эса коллективга ғоятда қўл келмоқда. Суратда: ишчи В. Хатулина янги агрегатнинг ишини кузатмоқда.

В. Лейзерович фотоси, (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ электромонтаж асбоблари заводи республикамиздаги кўпгина корхона ва қурилиш ташкилотларига маҳсулотлар етказиб беради. Суратда: шу корхонанинг пешқадам слесари, коммунистик меҳнат зарбдори Сонобар Абдувалиева.

М. Нуриддинов фотоси.

МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРДА

ҚИШЛОҚЛАРГА ШАҲАР ЧИРОЙИ

Инсон обрўси ҳақида гап кетганда ҳаётда чиниққан, меҳнатда тобланган, ўзи танлаган касбнинг қадр-қимматига етадиган, бу борада халқ ишончини оқлай биладиган кишилар кўз олдингизга келади. Бизда эл орасида ўз меҳнати, ишчанлиги билан обрў-эътибор қозонаётган бундай кишилар беҳисоб.

Областимиздаги кўпгина маҳаллий Советлар ва улар атрофига уюшган актив ва жонкуяр депутатлар қишлоқларни обод ва кўркам қилишда, сайловчилар наказларини муваффақиятли бажаришда катта ташкилотчилик ишлари олиб боришмоқда.

Жумладан **Калинин районидаги Карл Маркс қишлоқ Совети** ижроия комитети аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш билан боғлиқ бир қатор тадбирларни амалга ошириб, қишлоқ аҳолисининг ишончини оқлаб келмоқда. Бу қишлоқ Советининг ижроия комитетига ишнинг кўзини билган, тажрибали ўртоқ Азизов раислик қилади. Депутатлар бажараётган ишларни фахр билан тилга олса арзийди. Қишлоқда 20 километрдан ортиқ йўллар қурилди ва қайта ремонт қилинди. Сайловчиларнинг талаби билан 2 та ҳаммом, 2 та магазин, 2 та чойхона қуриб ишга туширилди.

Ҳозир қишлоқда янги уй-жой ва маданий-маиший объектлар қурилиши кенг миқёсда давом эттирилмоқда. Келаси 1970 йил охиригача қишлоқ Совети территориясидаги барча хўжаликларни тўла газлаштириш мўлжаллаб қўйилди.

Қишлоқни ободонлаштиришда жамоатчиликнинг роли катта. Ҳашар йўли билан бу ерда 2 та дала шийпони, 65 оилага янги уй қуриб берилди.

Қишлоқ Совети сессиялари ва ижроия комитетининг йиғинлари ўз вақтида мунтазам ўтказиб турилади. Бу сессия ва йиғинларда қишлоқ аҳолисининг маданий-маиший турмуш шароитини янада яхшилаш, савдо, мактаб-маориф, медицина соҳасидаги ишлар муҳокама қилиниб, тегишли қарор қабул қилинади, унинг ижроси учун актив кураш олиб борилади.

Бекобод районидаги ўртоқ Умаров раислик қилиб келаётган **Бекобод қишлоқ Советининг** иш фаолияти ҳам мақтовга лойиқдир. Бу қишлоқ Совети ва унинг ижроия комитети қишлоқни ободонлаштириш, кўплаб маданий-оқартув муассалари объектини қуришни асосий мақсад қилиб олган. Ҳақиқатан ҳам бу ерда кейинги қисқа вақт ичида бир неча саноат моллари билан савдо қилувчи магазинлар, 90 ўринли болалар боғчаси ва бир қатор янги уй-жой биноларини қуриб ишга туширилди. Ҳозирги кунда ёзги кинотеатр биноси қурилиши тугалланай деб қолди.

Юқори Чирчиқ районидаги Чангисарак қишлоқ Совети иш фаолиятидан ҳам худди шундай қувончли рақамларни келтириш мумкин. Қишлоқ Совети, айниқса колхозчиларнинг маданий-маиший турмуш шароитини янада фаровонлаштириш, қишлоқда мактаб, даволаш ва болалар муассасалари, умумий овқатланиш корхоналарини кенгайтириш ишига алоҳида эътибор билан қараб келмоқда. Ўтган йилнинг ўзида қишлоқ Советининг ташаббуси билан 900 га яқин хонадон электр нури билан ёритилди. Ўн синфли мактаб, 25 ўринли касалхона, учта магазин, 2 та клуб қуриб фойдаланишга топширилди.

Қишлоқларимиз ҳусни-жамолини йил сайин эмас, ой сайин кўркам ва обод қилишда актив ва жонбозлик кўрсатаётган бундай жонкуяр халқ вакиллари — депутатлар номини ҳурмат билан тилга оласан, киши. Уларнинг эл манфаати йўлида қилган яхши ишлари юксак қадрланмоқда.

СЕКРЕТАРЛАР СЕМИНАРИ

Яқинда «Қизил Ўзбекистон» колхози маданият саройида Оржоникидзе район хўжаликлари цех ва бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг семинари бўлиб ўтди.

Семинар қатнашчилари район партия комитетининг биринчи секретари Н. Қирғизбоевнинг «Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюросининг Тошкент область партия ташкилоти ҳисоботи юзасидан қабул қилган қарорининг бажарилиши» тўғрисидаги докладини тинглаб бўлгач, партиявий-ташкилий ишлардаги ўз тажрибаларини ўртоқлашишга киришдилар.

Семинарда «Қизил Ўзбекистон» колхози партия комитетининг секретари А. Соатов колхоз партия комитетининг цех партия ташкилотлари ва группаларига раҳбарлик қилиш практикаси ҳақида гапириб берди. «Октябрь» колхози партия комитетининг секретари Ў. Тўлаганов ҳисобот-сайлов йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказишда колхоз коммунистлари кўраётган тадбирлар ҳақида гапирди.

Цех ва бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари яна бир қатор мавзуларда доклад ва лекциялар тинглашди. Район партия комитетининг иккинчи секретари В. А. Чернов, район партия комитети ташкилий ишлар бўлими мудири Ш. Гайфулин, район партия комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг ўринбосари Л. Ф. Филоненко ва бошқа ўртоқларнинг сўзларида партия сафини ўстириш, партия хўжалигини юритиш, партия маорифи ўқуви системасига тайёргарлик кўриш соҳасидаги вазифалар алоҳида тилга олинди.

Семинар охирида йиғилганлар халқаро мавзуда лекция тингладилар ва «Қизил Ўзбекистон» колхози партия комитетининг иш тажрибаси билан танишдилар.

И. НЕЪМАТОВ.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

КОЛХОЗ ЙЎЛИ — НУРЛИ ЙЎЛ

Ниёзбошидаги Ленин номли колхоз инқилобдан кейин областимизда ташкил топган дастлабки хўжаликлардан бири ҳисобланади. Ўтган йиллар мобайнида озод меҳнат туфайли бу хўжалик ҳар томонлама юксалиб республикага танилди. Ҳозирги кунда колхоз аъзолари 2 минг гектардан ошиқ майдонда деҳқончилик қилмоқдалар. 28 та ҳайдов, 50 та чопиқ тракторлари, 45 та пахта териш, 35 та юк машиналари ва бошқа хил кўплаб қишлоқ хўжалик техникаси пахтакорлар хизматида. Пахтачилик комплекс механизациялаштирилаётганлиги учун ҳам колхоз йилига 2 миллион сўмдан ошириб даромад оляпти.

Колхоз тузиб, коллектив бўлиб, меҳнат қилганлар, социалистик экономикани юксалтиришда жонбозлик кўрсатганлар кам бўлишмади. У. Маҳкамов, Б. Мирзааҳмедов, М. Мирзаев ва Ж. Тўйчиев ўртоқларнинг кўксини ҳозир олий нишон — Ленин ордени безаб турибди. А. Йўлдошев, Н. Эшов, А. Ҳакимов ўртоқларга эса «Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган пахтакор» унвони берилган. 200 дан ортиқ пахтакор ва механизатор, чорвадор ва соҳибкор ҳукумат орден ва медаллари билан тақдирланган.

Колхоз тузумидан бахт топган коллектив доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун курашиб, бу йил 5700 тонна пахта ва кўплаб бошқа хил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш учун курашмоқда.

Ўзбекистон КП Янгийўл район комитети ва меҳнаткашлар депутатлари район Советининг органи «Янгийўл» газетаси «Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съезди олдидан» рубрикаси остида яқинда ўзининг ички саҳифаларини шу колхознинг тарихи ва юксалиш йўлига бағишлади. Қўш саҳифадаги материал ва расмлар колхоз тузумининг афзалликлари, ветеранлар босиб ўтган шонли йўл ҳақида жонли ҳикоя қилган. Газетанинг колхозчилар III съезди олдидан қилган бу иши тақдирга сазовордир.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР · ОДАМЛАР · ВОҚЕАЛАР

ЛЕНИНИЗМ МИЛЛИЙ ОЗОДЛИК КУРАШИНИНГ БАЙРОҒИ

АДДИС-АБЕБА, 13 сентябрь. (ТАСС). Жанубий Африкадаги Миллий Конгресснинг бош секретари Альфред Нзо ТАСС мухбирлари билан суҳбатда Ленинизм-бутун дунёдаги миллий озодлик курашининг улуғвор байроғидир, деди. У Африка Бирлиги Ташкилоти Министрлар Кенгашининг бу ерда тугаган 13-сессиясида ва африка Бирлиги Ташкилотига аъзо бўлган мамлакатлар давлат, ҳукумат бошлиқларининг 6-ассамблеясида кузатувчи сифатида қатнашган эди. Социалистик революциянинг улуғ назариётчиси ва стратеги, СССРда социалистик қурилишнинг гениал раҳбари В. И. Ленин Африка қитъаси халқларининг қудратли озодлик ҳаракати бўлишини ўз асарларида ҳайратда қоларли башорат қилиб айтган ва мустамлака халқларининг ўз озодлиги учун курашига жуда катта аҳамият берган эди.

Ленин туғилган куннинг юз йиллиги байрам қилиниши фақат биргина совет халқининг байрами бўлиб қолмайди. Лениннинг номи ва унинг ғоялари буржуазия мамлакатларидаги барча халқларга, эксплуатация қилинувчи барча меҳнаткашларга баравар даражада яқиндир.

Шу шонли санада, деди пировардида Альфред Нзо, биз, африкаликлар қитъасининг жанубида ирқчилик ва мустамлакачилик режимларига қарши курашда эришган муваффақиятларимизга якун ясаймиз ва мустабид кучлар устидан узил-кесил, муқаррар ғалаба қозониш йўлларини белгилаб оламиз. Ленин даҳосининг кучи билан очилган улуғвор озодлик уфқлари бу оғир курашда бизга йўлчи юлдуздир.

ВИНОЛАР КОНКУРСИ

БУДАПЕШТ, 12 сентябрь. (ТАСС). Будапештда VI халқаро вино конкурси тугади. Жаҳондаги 22 мамлакат халқаро жюри ҳукмига салкам бир ярим минг хил вино ва коньяк тақдим қилдилар. Булар орасида 104 хил вино ва коньяк Совет Иттифоқидан келтирилган эди.

Ўтган йиллардаги каби Совет вино заводлари билан қишлоқ хўжалиги министрлигининг илмий тадқиқот муассасалари маҳсулоти юксак баҳога сазовор бўлди. 30 хил нав олтин медалларга сазовор бўлди. Совет Иттифоқи халқаро жюри берган олти катта мукофотдан бирига сазовор бўлди.

Конкурсда Руминия, Венгрия ва Германия Федератив Республикасининг винолари ҳам юқори баҳо олди.

Ливияда армия Идрис шохи сафардалигидан фойдаланиб ҳокимиятни ўз қўлига олди ва мамлакатда республика режимини ўрнатди. Мамлакатга Революцион совет бошчилик қилабошлади.

Суратда: Триполидаги собиқ шох саройи биносининг умумий кўриниши.

ЧТК-ТАСС фотоси.

ОҚ УЙДА КЕНГАШ

ВАШИНГТОН, 13 сентябрь. (ТАСС). Қўшма Штатлар президенти Р. Никсон кеча Оқ Уйда кенгаш ўтказди. Кенгашда давлат секретари Рожерс, Мудофаа Министри Лэйрд, Президентнинг миллий хавфсизлик масалалари бўйича маслаҳатчиси Киссинжер, Марказий разведка бошқармасининг директори Хелмс, штаб бошлиқлари комитетининг раиси Уилер, АҚШнинг Тинч океан районидаги Қуролли кучлари қўмондони адмирал Маккейн, Жанубий Вьетнамдаги Америка Қуролли кучларининг қўмондони генерал Абрамс, АҚШнинг Жанубий Вьетнамдаги элчиси Банкер қатнашдилар.

Кенгашнинг кун тартиби қаттиқ сир тутилмоқда. Кенгаш тугаганидан сўнг ҳеч қандай расмий баёнот берилмади. Аммо информация агентликларининг хабар беришича, кенгашда Вьетнамдаги урушнинг ҳамма жиҳатлари ҳамда Парижда Вьетнам масаласи юзасидан ўтказилаётган музокараларнинг бориши кўриб чиқилган.

ИСРОИЛ ВАЗИЯТНИ КЕСКИНЛАШТИРМОҚДА

Исроил қуролли кучларининг иғвогарлик ҳаракатлари натижасида Яқин Шарқдаги вазият кейинги кунларда анча кескинлашди. Исроил бронетанк қўшинлари авиация мадади билан 9 сентябрга ўтар кечаси десант кемаларига порт Сувайшдан 40 километр жанубда Сувайш қўлтиғини кесиб ўтдилар ва қўлтиқнинг ғарбдаги Африка соҳилига тушишга уриниб кўрдилар. Ғарбдаги баъзи обзорчилар бу уринишни 1967 йилдан кейинги энг катта ҳарбий операция деб таърифламоқдалар.

10 ва 11 сентябрь кунлари Исроил самолётлари шундан бир кун аввал Исроил десантчилари ҳаракат қилган зонадаги Зафарон ва Рас Абу дароқ районига ҳужум қилишга уринди. МЕН агентлигининг хабар беришича, Исроил самолётлари муносиб зарбага учраб, орқага қайтиб кетишга мажбур бўлган.

Исроил қўшинларининг агрессив ҳаракатларига жавобан Бирлашган Араб Республикасининг ҳарбий ҳаво кучлари 11 сентябрда Синай ярим оролининг марказий, шимолий ва шарқий қисмларидаги Исроил позицияларига учта кучли зарба берди. Миср самолётлари ракета ва радар установкаларини, артиллерия батареяларини ва ўқ дори омборларини бомбардимон қилди. Шу ҳужумлар вақтида осмонда жиддий жанглар бўлди.

Исроил ҳарбийлари кетма-кет қуролли иғвогарлик қилиб, шу ҳафта ичи Яқин Шарқдаги вазиятни жуда кескинлаштириб юборишга уринганлигини ана шу воқеаларнинг ҳаммаси кўрсатиб турибди.

Бундай қилинишининг сабаби нима? Исроил агрессорлари янги қабиҳ ҳуружлар қилаётган бир пайтда Қўшма Штатлардан Тель-Авивга «Фантом» типидаги қирувчи-бомбардимончи самолётлар етказиб берилабошлаганлигини эътиборга олинадиган бўлса, бу саволнинг жавоби ўз-ўзидан равшан бўлиб қолади. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, исроиллик уришқоқлар бу самолётлар етказиб берилганлигини катта ҳарбий ёрдам дебгина эмас, шу билан бирга агрессив ҳаракатларга ундовчи сиёсий рағбатлантириш деб ҳам билдилар.

Исроил агрессорларининг янги ҳарбий иғвогарликлари жаҳон жамоатчилигини хавотирликка солди ва ғазаблантирди. Францияда чиқадиган «Юманите» газетасининг ёзишича, АҚШнинг милитаристик доиралари қўллаб-қувватлаётган Исроил раҳбарларининг агрессив йўли «1967 йил июнидаги можародан ҳам каттароқ можаро чиқишига олиб бориши мумкин».

Лекин шу наса шак-шубҳасизки, башарти можаро чиқадиган бўлса, агрессор жазосиз қолмайди, чунки барча тинчликсевар кучлар араб мамлакатларига мададкорлик қилмоқдалар.

А. СТУПАК,
В. ХАРЬКОВ.
(ТАСС).

КЕСКИНЛИК ДАВОМ ЭТМОҚДА

ЛОНДОН, 15 сентябрь. ТАСС мухбири А. Дряхлов хабар беради: инглиз қўшинларининг янги қисмлари Шимолий Ирландияга келди. Энди мамлакатдаги инглиз қўшинларининг сони 7000 кишига етди.

Бироқ, Ольстернинг ҳукумат маъмурлари ва Англиянинг оккупациячи кучлари Бельфастдаги ва Лондондерридаги баррикадаларни олиб ташлашга ҳар қанча уринаётган бўлсалар ҳам унинг уддасидан чиқа олмаётирлар. Шу шаҳарлардаги кўчаларнинг кўплари ҳануз бир неча қатор баррикадалар билан тўсилиб ётибди. Уларнинг ҳимоячилари ўз позицияларини ташлаб кетмоқчи эмаслар.

Шимолий Ирландиянинг прогрессив жамоатчилиги Бельфаст ва Лондондерридаги католикларнинг маҳаллаларида қон тўкилишига ва катта вайронликлар қилинишига сабабчи бўлган машъум «Б-махсус кучлар»ни тарқатиб юборишни талаб қилмоқдалар.

ДЎЛГА ҚАРШИ РАКЕТА ВА СНАРЯДЛАР

ЎРТА ОСИЁ гидрометеорология илмий тадқиқот институти дўлга қарши экспедициясининг зенит ва ракета батареялари Наманган областининг Чуст водийсидаги ўт очиш позицияларидан олиб кетилди. Тошкентлик олимлар шу ёз биринчи марта у ерда пахтазор, токзор ва боғларни дўлдан қўриқладилар. 140 минг гектардан зиёд ер, шу жумладан неча ўн минглаб гектар пахтазор дўлга қарши пухта ихота остига олинди.

Бу йил институтда ишлаган дўлга қарши курашувчи яна бир экспедиция 1964 йилдан бери ҳар йили Тожикистоннинг Ҳисор водийсидаги экинзорларни ҳимоя қилишга юбориб турилибди. Институт директори А. Ж. Жўраев ЎзТАГ мухбирига бундай деди:

— Дўлга қарши курашда зенит тўплари ва ракеталари ишлатиш тажрибамиз бу методни юксак самарадор эканлигини кўрсатмоқда. Ракета ва снарядлар ёрдамида момақалдироқли булутлар орасига махсус химиявий моддалар чиқариб, дўл ёғиш хавфига атиги бир неча минут ичида барҳам беришга муваффақ бўлинмоқда. Химиявий модда булутда табиий катта дўл ўрнига кўпдан-кўп майда дўл вужудга келтирадики, улар ерга тушиб борар экан, эриб безарар ёмғирга айланади. Ҳомҳисобларимизнинг кўрсатишича, экинни дўлдан ҳимоя қилишга сарфланган ҳар бир сўм колхозларга тўрт сўмни тежаб беради.

КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИ ОЛДИДАН

КАТТА ЗАФАРЛАР КЎРИГИ

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съездига бағишланиб, «Съезддан — съездгача» деган мавзуда кўргазма ташкил этилади. Бу кўргазма колхозчиларнинг республика съезди арафасида Ўзбекистон халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг павильонларида очилади ва экспозиция майдонининг икки минг квадрат метрини ишғол қилади. Бир группа рассомлар ҳозир эскизларни ишлаб тугалламоқдалар. Экспозиция тематикаси қандай бўлади? — деб Ўзбекистон Телеграф агентлигининг мухбири берган саволга республика халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг директори С. А. Асцатуров бундай жавоб қайтарди:

— Кўргазма ўн бўлимдан иборат бўлади. У республика қишлоқ хўжалигининг Совет ҳокимияти йиллари мобайнида эришган муваффақиятларини тасвирлаб беради. Жуда кўп стендлар ва майдончалар шу ҳақда ҳикоя қилади, майдончаларда машиналар, приборлар, мосламалар, аппаратлар қўйилади.

«Ўзбекистон коллективлаштиришдан олдин» деб аталувчи биринчи бўлимга келган томошабинлар революциягача бўлган эски қишлоқ қиёфасини, майда ва ночор хўжаликларни, деҳқончиликнинг ибтидоий қуролларини кўрадилар. Партия ва ўзбек халқи Лениннинг кооператив планини амалга ошираборib, Туркистоннинг қолоқ қишлоқ хўжалигини юксак даражада механизациялашган бақувват хўжаликка айлантирганликларини тасвирловчи экспонатлар кўргазманинг асосий мавзуи бўлади, албатта. Стендларда қишлоқни социал, иқтисодий ва маданий жиҳатдан ўзгартириш соҳасидаги муваффақиятлар, илғор тажриба ва фан ютуқларини пропаганда қилиш ўз ифодасини топади.

Сув учун курашга, қўриқ ерларни, жумладан, Мирзачўлни ўзлаштиришда, қишлоқларни электрлаштириш ва қишлоқ қурилишига, «Узсельхозтехника» бирлашмасининг фаолиятига, колхозчиларнинг моддий фаровонлигини оширишга махсус бўлимлар бағишланади.

Кўргазмада колхоз, совхоз қурилиши ветеранларининг, ўзбек қишлоғи энг яхши кишиларининг галереясини очиш кўзда тутилмоқда.

ЯНГИЙЎЛ, районидаги Жданов номли колхознинг илғор звено бошлиқларидан Винара Зинаева бу йил 35 гектар ерга пахта экиб, 30 центнердан ҳосил кўтаришга сўз берган. Механизатор Винара «зангори кема» билан етиштирилган ҳосилнинг 200 тоннасини териш учун социалистик мажбурият олган. Суратда: В. Зинаева.

А. Абалян фотоси.

СЕНТЯБРЬ КУНЛАРИДА

Ўзбекистон водийларига куз ҳадеганда тез келмайди. Ҳозир ҳам қуёш илгаригидек нур сочиб турибди. Зангори осмон мусаффо. Қизғин ғалла ўрими дамлари, тўрт ой давомида пахтазорларда кечани-кеча, кундузни кундуз демай меҳнат қилинган кунлар — буларнинг ҳаммаси ортда қолди. Сентябрда ҳам далалар ёзги либосда. Сершох ғўза тупларидаги кўсаклар семириб тўлишмоқда. Олди кўсаклар эса тиш ёрмоқда.

Кўсаклар... Деҳқоннинг тер тўкиб қилган меҳнати меваси. Ўзоғи билан 4—5 грамм келадиган бу кўсакни кафтингга олиб кўрсанг, оғирлигини ҳам сезмайсан. Лекин граммлар граммларга қўшилиб, кўсаклар кўсакларга жамланиб улардан олинадиган ҳосилдан «оқ олтин» хирмонлари қад кўтаради.

Деҳқон йил бўйи ғўза тупларида кўсаклар мўл бўлсин, деб қайғуради. У кўсак тўғрисида кеч кузда ерни ҳайдаш, шудгорлаб ўғитлаш, қишки яхоб бериш пайтида ҳам, баҳорда экиш пайтида ҳам ўйлайди. Бутун ёз давомида ғўзаларнинг гуллаши ва ҳосил олишига юрак қўрини сарфлайди.

Колхозчиларнинг III съезди арафасида ҳам деҳқоннинг барча ўйлари пахтага қаратилган. У съездга қандай совғалар билан келмоқда? Деҳқон Кремлда қандай гапларни айтади? Съездда эса энг муҳим гапни айтиш керак. Майли, бу гаплар бир сатрга жам бўлсин. Лекин бу сатрларда давлат омборларига топшириладиган 4 миллион 100 минг тонна, эҳтимол бундан ҳам кўпроқ «оқ олтин» бойлигимиз ифода этилсин. 4 миллион 100 минг тонна! Ҳаммаси бўлиб бир сатр, бир неча сўздан иборат бу рақамлар. Амалда эса улкан меҳнат, чидам ва саботни ифода қилади.

Деҳқон бунчалик ҳосил етиштиргунча озмунча тер тўкмади, она ўз фарзандига қандай меҳр қўйса, у ҳам ҳар туп ғўзани ардоқлаб авайлади. У кузнинг изғирин кунларига бардош берди, совуқ кунларда ҳам далада бўлди. Бўрон туриб, далаларга жала ва дўл ёққанида ғўза тупи атрофидан жилмади. Оромидан кечиб, ҳар қандай қийинчиликни енгиб бўлса ҳам, ғўзани офатдан асради. Чунки деҳқон яхши биладики, ғўза тупларининг серҳосил бўлиб ўсиши унинг меҳрига, меҳнатига, ғайратига боғлиқ.

Кекса донолардан қолган антиқа афсона бор. Айтишларига қараганда, қадим замонларда гўёки ғўза тупи ўсимлик эмас, гўё қўй жунидек ўсадиган жонли мавжудот бўлган эмиш. Пахта оппоқ қордек ўсиб чиқаркан, ҳимоясиз мавжудот бўлган. У инсоннинг қўлига тушибди. Инсон эса унга едирибди, ичирибди, балолардан асрабди. Бунга жавобан мавжудот инсонларга бир умр хизмат қила бошлабди ва одамлар яшайдиган ер атрофида ўсиб, чуқур илдиз отибди.

Бу афсона содда бўлиб туюлса ҳам, лекин уни эшитганда ҳатто мактаб ўқувчилари ҳам жилмайиб қўядилар. Афсона уларга ҳам ёқиб тушади. Чунки у пахта тўғрисидаги одамларнинг умумий интилиши ва шахсий кайфиятига ҳамоҳангдир. Бу кайфиятни ҳар бир қишлоқда ҳис қиласиз.

...Янгийўлдаги Энгельс номли колхоз раиси Эшон Шамсиев билан Тентаксой водийларига жойлашган пахтазор чеккасида турибмиз. Ҳали яқиндагина бу ерларда на ўт ўсарди, на бирон туп дарахт. Эрталабки шудрингни ҳам кўролмас эдингиз. Бу жойларнинг кўзи кўр, қулоғи кар эди. Фақат тошлоқ жилғалардан тошдан-тошга урилиб шарқираб сув оқарди. Эҳтимол, ана шунинг учун ҳам одамлар бу сойга Тентаксой деб ном қўйгандирлар. Ана шу жойлардан канал ўтказилди, тракторлар овози янграб тепаликлар сурилиб, текисланди. Қўриқ ердаги дастлабки бригадалар пайдо бўлди. Шундан буён унча кўп вақт ўтгани йўқ. 1000 гектардан ортиқ майдон экинзорга айлантирилди. Янги посёлка қад кўтарди. Булар водийнинг қиёфасини ўзгартириб юборди. Эндиликда бу ерга келган киши атиги ўн йил илгари бу жойлар қақроқ майдонлар бўлганлигига ишонгиси келмайди.

Биз Мирзачўл, Қарши даштлари, Сурхон-Шеробод водийси, Марказий Фарғона, Қуйи Амударё ҳақида кўп гапирамиз. Дарҳақиқат, бу жойларда мисли кўрилмаган миқёсда катта майдонлардаги саҳроларни ўзлаштириш ишлари олиб борилмоқда. Суғориладиган деҳқончилик билан шуғулланадиган янги районлар ташкил этилмоқда. Бироқ, биз аллақачонлардир ўзлаштирилган воҳаларда-ги оқ доғлар йўқолиб бораётганлиги ҳақида, Тентаксой сингари кўнгилсиз ном олган сой ва тўқайларнинг ўзлаштирилаётганлиги ҳақида кам гапирамиз.

Ваҳоланки, пахтакорларнинг меҳнати туфайли ҳосилдор далаларга айлантирилаётган ана шундай ноқулай майдонларни ҳар бир районда ўнлаб санаш мумкин. Агар ҳисоблаб чиқиладиган бўлса, у ҳолда колхоз ва совхозларнинг ўнлаб минг гектар янги ерларни ўзлаштираётганликлари, бу ерлар қишлоқ хўжалиги оборотига киритилиб, хўжаликларга ҳам, мамлакатга ҳам катта бойлик келтираётганлиги маълум бўлади.

Тентаксой массиви бунга мисолдир. Биз Эшон Шамсиев билан кенг пахтазорларга суқланиб назар ташлаймиз. Сентябрь кунларида далаларнинг файзига файз қўшилган, деҳқонлар айтганидек, пахтазорлар гиламдек товланади. Кўсакларнинг айримлари қўнғир тусга кириб панжаларини ёза бошлабди. Демак, бу пахтанинг қийғос очиладиган кунлари яқинлигидан ишора.

— Бу майдонлардан қанча ҳосил олинади?

Раис гектаридан 30 центнердан ҳосил олиш мўлжаллаб қўйилганлигини айтади ва сўзида давом этади: — Чамамда, ғўза нималики талаб қилса, барчасини олди. Озиқлантирдик, суғордик, қатор ораларини юмшатдик... Лекин айрим тадбирлар ҳисобга олинмай қолган бўлса-чи? Ана шуни ҳисобга олиб, биз ҳар бир карта, ҳар бир эгат бўйлаб ғўзаларни оралаб чиқдик. Агрономлар, бригадирлар, механиклар, ҳисобчилар билан биргаликда ғўза тупларини шамоллатдик. Икки кун давомида текшириш ўтказдик. Иккинчи куни эса 5-бригаданинг дала шийпонида тўпландик. Очиқ партия йиғилиши бўлди. Камчиликларни рўйи-рост гаплашиб олдик. Ҳеч кимни аямадик. Бизни ҳам четда қолдиришмади. Текширишда ривожланишдан орқада қолган ғўзалар борлиги, эгатларнинг айримлари, айрим карталар ўтдан тозаланмаганлиги маълум бўлди.

Бир неча кун давомида қаттиқ иш олиб бориб, аҳволни яхшиладик. Ишнинг бу зайлда ташкил этилиши одамларимизга маъқул бўлди.

Хўжаликда қурилиш ишлари давом этмоқда. Кўплаб маблағ керак. Бу маблағ қаердан олинади? Албатта, пахтадан олинади-да! Бухгалтер хомчўт қилиб кўрди. Афтидан, бу йил олинадиган даромад ўтган йилдагидан 300 минг сўм кўп бўлса керак. Катта мактаб ва кинотеатр биноси қурилмоқда, водопровод қувури ётқизилмоқда. Ҳар бир қишлоққа, қолаверса ҳар бир уйга газ зарур. Шу йил баҳорда колхозимизга 28 хўжалик, шу жумладан шаҳардан 19 хўжалик келиб қўшилди. Ҳақиқий меҳнаткашлар улар. Уларнинг ҳар бири хўжалигимиз учун зарур бўлган касб эгаларидирлар. Улар учун ана шу қурилаётган кенг уйлар қад кўтармоқда. Қишлоқ марказида янги кўча ҳам белгилаб қўйдик.

Олтмиш тўққизинчи йилда колхозга кўчиб келган хўжаликлар...

Бу факт эътиборни тортади. Ўзингиз ҳисоблаб кўринг. Янги ўзлаштирилаётган ерлардаги хўжаликларга ҳам одамлар керак. Колхоз правлениесига ҳамон аризалар келиб турибди. Уларнинг кўпини механизаторлар ёзмоқдалар. Янги ерларга ер ҳайдовчилар йўл олмоқдалар!

Сентябрь кунларида ҳам ишлар қизғин. Бутун йил давомида қилинган меҳнатнинг дастлабки мевалари ана шу ойдан бошлаб йиғиштирилади. Сўз билан ишнинг бирлигини ҳисоблаш бошланади.

Қувонсак, фахрлансак арзийдиган кўпгина ишлар қилинди. Лекин шундай пахтазорлар ҳам борки, уларни кўриб юрагинг ачишади. Энгельс номли колхоз далаларидан хурсанд бўлиб қайтгач, Тошкент—Сирдарё бетон тракти этакларида ястаниб ётган пахтазорларни кўриб юрак эзилади. Бу жойлар районнинг юқори зонаси, тупроғи ҳосилдор, суви ҳам етарли. Бироқ вилт касаллиги ғўза тупларини сўриб, эзиб қўйган. Барглари қуриб, кўсаклари бужмайиб қолган. Бу массивда ҳосилнинг бешдан бир қисми нобуд бўлди, деяверинг.

Карталардан бирида биз бригада сувчиси Иброҳим отани учратиб қолдик. У вилт касаллигига чалиниб, деярли нобуд бўлган бир туп ғўза олдида кетмонига суянган ҳолда ҳомуш турарди. Қария сукутда. Унинг кўзларидан ана шу ғўза тупларининг ҳосилдор бўлиб ўсишига эриша олмаган деҳқон меҳнатига юраги ачишаётганлиги сезилиб турибди. Сиз ўйламанг, у ўз манфаати ҳақида ўйлаяпти деб. (Колхознинг пули кўп, меҳнатга ҳақ ўз вақтида тўлаб турилади, колхозчининг ҳамёни пулсиз қолмайди). Отахонни бошқа бир нарса ташвишга солмоқда: бир ҳафта бурун бу ғўза туплари кўмкўк, дуркун эди. Энди бўлса тузалмас дардга йўлиққан. Уни қутқариб қолишнинг иложи йўқ.

Соҳибкор етиштирган узумининг серширалилиги, деҳқон пахтаси билан фахрланади. Пахта энг муҳим умумхалқ иши, пахта халқ фахри, ижодий меҳнатининг ифодаси. Кейинги йилларда пахтакорлар ҳамкорликда меҳнат қилиб, ялпи ҳосилни кўтардилар. Республика бўйича ялпи ҳосилга миллион тонна пахта қўшилди. Эҳтимол, вилт касаллиги бўлмаганида олинадиган ҳосил бундан ҳам кўп бўларди.

— Олимларимиз нима билан машғул бўляптилар, улар мана бу ғўза туплари ҳақида қандай фикр юритадилар? — сўради Иброҳим ота далаларга ғамгин назар ташлаб.

Отахоннинг бу саволига жавоб бериш анча мушкул. Дарвоқе, биргина отахон эмас, кўпгина пахтакорлар олимлардан ҳаққоний гина қилмоқдалар. Андижон пахтакорлари «Сельская жизнь» газетаси орқали мамлакатимиз Қишлоқ хўжалиги академияси ва Фанлар академияси олимларига кучларни бирлаштириб, ниҳоят вилтни жиловлайлик, деб мурожаат қилганларига яқинда бир йил бўлади. Бироқ, академиялар ҳамон сукут сақлаб келмоқдалар. Вилт эса ўз ишини қилмоқда. Фақат Янгийўл районидагина эмас, бошқа жойларда ҳам деҳқонга кўплаб зарар келтирмоқда.

Бироқ, Тошкент ўсимликлар-экспериментал биологияси институтида тиниб-тинчимаслар бор экан. Улар ғўзанинг вилтга бирмунча чидамли навини яратишга муваффақ бўлдилар. Биология фанлари кандидати Содиқ Мираҳмедов ва унинг ёрдамчилари бир неча йилдан буён вилтга қарши аёвсиз ҳужум қилмоқдалар. Ниҳоятда, улар ёввойи ғўза навига маданий ғўза навларидан бирини чатиштириб, уруғлик олишди. Бу уруғликдан чиққан ғўза вилт касаллигига деярли чалинмайди. Уларга «Тошкент-1», «Тошкент-2», «Тошкент-3» номлари берилди.

Ўтган йилнинг ёзида улар бу янги нав ғўзаларни Тошкент областидаги Свердлов номли колхознинг вилт билан қаттиқ зарарланган майдонларида экспериментал тажриба тариқасида ўстирдилар. Ҳозирги кунда вилт касаллигига энг кўп чалинадиган «108—Ф» пахта нави ўстирилган майдонлардаги ғўзалар бу касаллик билан ғўзаларнинг 98 проценти вилт билан оғриган бўлса, биология институти томонидан яратилган пахта нави вилт билан атиги 2 процент касалланди.

Ҳозирги кунда пахтанинг бу янги нави республиканинг бир қатор далалари ва нав синаш давлат инспекцияси далаларида кенг равишда ишлаб чиқариш синовидан ўтказилмоқда. Мен Фарғонадаги Ленин номли колхозда, Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозида бўлганимда ана шу нав ғўза ўстирилаётган пахтазорларни кўздан кечирдим. Дарҳақиқат, янги пахта нави илгари вилт билан касалланган майдонларда бақувват, дуркун, соғлом ўсяпти. Мўл ҳосилдан дарак бериб турибди.

— Агар шундай бўладиган бўлса, у ҳолда мен кекса деҳқон, — дейди Иброҳим ота, — биринчи навбатда доно Содиқ Мираҳмедовга қуллуқ қилардим.

Вилт касаллиги устидан тўла ғалаба қозонишимизга ҳали анча бор. Вилт касаллигининг табиати қандайлигига аниқ жавоб топиш зарур. Бу касаллик вирусми ёки шишми? Касалликнинг бош манбаи қаерда? Тупроқдами, ёки уруғликдами? Муаммолар кўп. Ғўзанинг янги вилтга ҳар жиҳатдан чидамли ва бошқа касалликларга ҳам бардош берадиган навларни яратиш ва такомиллаштириш юзасидан ҳали кўп ишлар қилиш керак. Бу соҳада барча илмий ташкилотларга ҳам иш топилади. Улар олимларнинг куч-ғайратларини пахтачиликдаги ана шу асосий муаммо атрофига қанчалик тез жипслаштирсалар, аллақачон ҳал қилиниши керак бўлган бу муаммо шунчалик тез ва муваффақиятли ҳал қилинади.

Бироқ, кейинги вақтларда мен борган Янгийўл ва республиканинг бошқа кўпгина районларида одамлар тез вақтлар ичида вилт касаллигининг давоси топилишига умид боғлаб қўл қовуштириб ўтирганлари йўқ. Ким билан сўзлашманг, мамлакат Ўзбекистон далаларидан йил бошида белгиланган 4 миллион 100 минг тонна пахтани ҳеч сўзсиз олади, деган ишончни билдирмоқда.

Одамларнинг меҳнатга ихлоси катта. Улар пахтазорларни карталарни қайта-қайта кўздан кечирмоқдалар. Бегона ўтларни йўқотмоқдалар, ғўза тупларини шамоллатмоқдалар. Сизот сувларининг чиқиб кетиши учун коллекторларни тозаламоқдалар. Пахта қуритиладиган майдонларни тайёрламоқдалар, терим машиналари, қопқонорсиз пахта ташийдиган тележкалар ремонтини тугалламоқдалар. Дала аэродромларини қишлоқ хўжалиги авиацияси машиналарини қабул қилишга созламоқдалар.

Чиндан ҳам пахта ўзбек қишлоғининг диққат-марказида турибди.

Лекин, ҳаётда қилинадиган ишлар кўп. Сентябрь кунларида районларда қишлоқ хўжалиги артели Устави лойиҳасини муҳокама қилишга бағишланган мажлислар ўтиб турибди. Одамлар колхоз тузумининг босиб ўтган йўли тўғрисида, ана шу давр ичида учраган қийинчиликлар ва уларни енгиш йўлида олиб борилган ишларни эсга олмоқдалар. Коллектив меҳнатининг дастлабки қадамларини ҳозирги кунга қиёс қилиб кўрмоқдалар.

Собир Раҳимов номли колхознинг бригада дала шийпонида қилинган суҳбат бу ерда янги қишлоқнинг қурилишига туртки бўлди. Бу ерда майда қишлоқлардаги барча аҳоли жам бўлиб, колхоз правлениеси ва партия комитетида маслаҳатлашиб кўрдилар. Колхознинг бундай катта қурилишга қурби етармикин, деган фикр туғилиб қолди. Ахир, бу қурилиш миллион сўмдан кўп маблағни талаб этади. Колхоз раиси Умар Ҳасанов жамоат маблағларини сарҳисоб қилиб кўрди. Биринчидан йилдан-йилга ҳосилдорлик ортиб бормоқда. Мирза Қодиров, Тўлап Ниёзбекова, Анвар Шербеков, Нозимбой Зоҳидов бригадаларида ҳосилдорлик 30 центнердан ортади. Колхоз бу йил ҳар гектар ердан 28 центнердан ҳосил олишни планлаштирган. Бу — ўтган йилдагига қараганда 200 минг сўм қўшимча даромад деган сўз.

Иккинчидан, давлат пахтанинг харид нархини оширди. Бу колхознинг банкадаги пулини сезиларли кўпайтиради. Учинчидан, колхозчиларнинг шахсий жамғармалари ҳам бор. Маҳаллий омонат кассада улар ярим миллион сўмга яқин пулни сақламоқдалар.

Деҳқонлар янги ишга қизғин киришдилар. Ҳар ким ўз фикрини айтди. Уйлар қулай бўлсин, клуб кенг бўлсин, мактаб бинолари, устахоналар, спорт заллари бўлсин. Катта витринали магазинлар, истироҳат боғи, стадион ва сув ҳавзалари... Бугунги ишни эртага қўймасдан. Энгельс номли колхозга вакиллар юборилди. У ерда ҳумдон қурилаётган эди. Ишларнинг боришига бир назар ташлаб келиш керак. Ахир, озмунча ғишт керак бўладими, қурилишга!

Ўзбек деҳқонлари ҳам меҳнат қилмоқдалар, ҳам суҳбатлашмоқдалар, ҳам муҳокама қилмоқдалар...

«Интернационал» колхозида кейинги йилларда кўпгина қурилишлар амалга оширилди. Бу ерда кўпроқ хўжалик таянчини мустаҳкамлаш ҳақида гап боради. Колхозда пахта ҳосилдорлиги 30 центнерга яқинлашаётир. Барча пахта деярли машинада терилади. Қўли гул кишилар кўп.

— Эртанги кунимиз ҳақида ўйлайлик, — деб айтишади колхозчилар ўзларининг раҳбарлари Кибор Бакировичга ва қўллари билан катта ҳажмдаги сершағал массивлар ястаниб ётган майдонларни кўрсатишади. Бу ерларни ўзлаштириш зарур, ана шунда суғориладиган пахта майдонлари 1—1,5 баравар кўпаяди.

— Янги далани вужудга келтиришнинг ўзи бўлмайди, — деди Кибор Бакирович, — 18 гектар сершағал ер устига биз 12 сантиметр қалинликда тупроқ келтириб тўкдик. Бунинг учун бутун бир тоғни ташиб олиб боришга тўғри келди, ҳисоб.

Райком секретари Акром Алимов, давлат каналларга, магазинлар қуришга, турар-жойлари бўлган колхоз массивлари яқинидаги янги ерларни ўзлаштиришга жон-жон деб маблағ билан ёрдам беради, чунки бундай жойларда ишчи кучлари ёллашга ҳам тўғри келмайди.

— Бу ҳақда албатта ўйлаб кўрамиз, — дейди раис. — Уставни муҳокама қилиш вақтида кўплашиб фикрлашиб оламиз. Тошлоққа қарши ҳужум бошлаймиз.

Кибор Бакирович бизни кўк чой ва колхознинг ёш боғидан эндигина узиб чиқилган олма билан меҳмон қилди. Сўнгра марказга бошлайди. У ерда Улуғ Ватан уруши жангларида ҳалок бўлган жангчи ҳамқишлоқларга ёдгорлик ўрнатилмоқда. Постамент қуриб қўйилибди. Унинг ёнида обелискнинг пўлат каркаси турибди. У силлиқланган алюмин билан қопланади. Ёдгорлик ўрнатилган майдоннинг атрофи ўраб қўйилади. Йўлларга асфальт ётқизилган, клумблар тайёрлаб қўйилибди. Ёдгорлик — обелиск атрофига 250 туп манзарали дарахт ўтқазилади. 253 колхозчи ўз қишлоғи, Ватанининг бахти учун қаҳрамонларча ҳалок бўлган. Мактабдан шошапиша чиқиб келаётган болалар ёдгорлик олдига келгач қадамларини секинлаштирадилар: бу ерда ёдгорлик ўрнатилган. Бу ёдгорлик босиб ўтган улуғ йўлимизнинг ғалабаси ва улуғ ишларнинг ғалабаси гувоҳи сифатида қад кўтариб турибди.

Сентябрь кунлари...

Кўпгина ажойиб ишларни кўришга муяссар бўлдик. Энг муҳими ҳаётимизнинг яна бир йили мевасини кўрдик. Уни вужудга келтириш учун одамларнинг юрак қўри ва меҳри сарф этилган. Дарҳақиқат бу мевалар нақадар тотли. Табиийки, биз бу меваларнинг яна ҳам салмоқдор ва гўзал бўлишини истаймиз.

А. УЗИЛЕВСКИЙ,
«Сельская жизнь»нинг мухбири, Ўзбекистон ССР.
(«Сельская жизнь» газетасидан).

Р. Р. ШРЕДЕР номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институтининг боғларида кўплаб лимон кўчатлари тайёрланмоқда. Бу йил «Мейер» навли кўп ҳосил берадиган бундай лимон кўчатларидан колхоз ва совхозларга экиш учун 10 минг тупдан кўпроқ юборилади. Суратда: цитрус экинлари бўлимининг илмий ходими К. Бойматов лимон кўчатлари ривожини кўздан кечирмоқда.

Х. ҲАЙИТМУҲАМЕДОВ фотоси. (ЎзТАГ).

ДЕҲҚОНЛАРНИНГ ДИЛ СЎЗЛАРИ

Ўрта Чирчиқ районидаги Терешкова номли колхознинг Ҳакимполвон Саидғозиев бошлиқ 17-звеноси дала шийпони одатдагидан гавжум. Бугун бу ерда колхоз намунали Уставининг лойиҳаси муҳокама қилинади.

Шийпондан киши дилини қувонтирувчи манзара кўзга ташланади. Катта майдонлардаги бўлиқ ғўзалар майин шабадада аста чайқалиб турибди. Қўшни звено ва бригадаларнинг бошлиқлари, механизаторлар, кекса пахтакор ва колхоз ветеранлари йиғилишга вақт борлигидан фойдаланиб, Ҳакимполвон Саидғозиев ғўзаларини кўздан кечиришди.

...Ҳамма йиғилиб бўлгач, колхоз раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Умри Ҳасанова колхоз умумий мажлисини очиш учун сўзни колхоз тузилишининг ветерани, Юсуп ота Юнусовга беради.

— Колхозимиз тарихи шу ерда ўтирган ёшларнинг ҳаммасига ҳам маълум бўлмаса керак, — дейди у. — Биринчи колхоз тузилганда 25 хўжаликдан иборат эди. 35 гектар ерга пахта, 7 гектарга шоли экардик. Барча ишлар қўл кучи билан бажариларди. Ерларни омоч билан ҳайдардик. Ўша пайтда пахтадан олинадиган ҳосил гектар бошига 8 центнердан ошмасди. Омоч-бўйинтуруқ етишмаслигидан ерларни «қизил кетмон», яъни ҳашар қилиб, кетмон билан чопардик. Эндиликда бутунлай бошқача манзара. Партия ва ҳукуматимизнинг колхоз тузумини мустаҳкамлаш борасида қилаётган катта ғамхўрликлари туфайли барча қатори бизнинг колхозимиз ҳам бадавлат хўжаликка айланди. Ҳозир колхоз 806 гектар майдонга пахта экиб, ҳар гектаридан 31 центнердан ҳосил олмоқда. 81 та трактор, 23 та пахта териш, 5 та кўсак чувиш ҳамда ўнлаб бошқа қишлоқ хўжлик техникаси бор. Колхозда телевизор, радиоприёмник бўлмаган хонадон йўқ, деса бўлади. Кўпчилик шахсий енгил машиналар, мотоциклларга эга. Ҳамма тўқ ва бадавлат. Мана шундай ажойиб замон учун партия ва ҳукуматимизга чексиз раҳмат!

Юсуп ота мажлисни очгач, колхоз намунали Устави лойиҳаси ҳақида район қишлоқ хўжалик бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. П. Пак доклад қилди.

— 1935 йилда Москвада колхозчиларнинг Бутуниттифоқ иккинчи съездида қабул қилинган Устав, — дейди докладчи, — қишлоқ хўжалиги артелини ривожлантиришда катта роль ўйнади. Хўжаликлар майда тарқоқ коллективдан катта, замонавий техника билан қуролланган, иқтисодий жиҳатдан мустаҳкам хўжаликка айланди. Энди ҳаётнинг ўзи янги Устав жорий қилишни тақозо этмоқда.

Минбарда — колхоз тузумининг ветеранларидан бири, бободеҳқон Акбарали Юсупов. У бир неча йиллардан буён бригада бошлиғи бўлиб ишлаб келяпти.

— Бригадамиз аъзолари Устав лойиҳасини тўла-тўкис ўқиб чиқдилар. Ундаги ҳар бир бобда бизнинг фикримизу, асл манфаатларимиз баён этилган, вазифаларимиз кўрсатилган. Шунинг учун ҳам биз Устав лойиҳасини тўла маъқуллаймиз. Ўзимизга берилган 135 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан давлатга пахта етказиб берамиз.

— Мен механизаторман, — дейди сўзга чиққан Х. Исмоилова, — касбим билан жуда фахрланаман. Уставда хотин-қизларнинг самарали ишлашлари учун шарт-шароит яратиб бериш ҳам кўзда тутилган экан, мен уни маъқуллайман. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги ҳамда Бутуниттифоқ колхозчилар қурултойи шарафига 80 тонна пахта териб бераман.

Шундан сўнг янги Устав лойиҳасини маъқуллаб, звено бошлиқларидан Ҳакимполвон Сайидғозиев, Қудратиллаев ва бошқалар чиқдилар.

Колхоз бу йил давлатга 806 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан, жами 2500 тонна пахта сотиши, шундан 1300 тоннаси машиналарда териб олиниши керак. Бундан ташқари она-Ватанга кўплаб дон, сабзавот, чорва маҳсулотлари етказиб бериш мажбуриятини олган. Колхоз раиси Умри Ҳасанова ана шулар ҳақида гапирди.

Мажлис аҳли хўжалик ишлаб чиқаришининг илғорлари, кекса пахтакор, меҳнат ветеранлари, мутахассислар, механизаторлардан иборат 17 кишини колхозчиларнинг район конференциясига вакил қилиб сайлади ва якдиллик билан қуйидаги қарорни қабул қилди:

1. Колхоз (қишлоқ хўжалик артели) намунали Уставининг лойиҳаси маъқуллансин.

2. Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съезди ва Ленин юбилейи шарафига зарбдор вахта эълон қилинсин.

3. Қабул қилинган мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш учун бригадалар ҳамда артель аъзолари ўртасида социалистик мусобақа кенгайтирилсин.

4. Мусобақа якунларига қараб, илғор коллективга колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съезди номли бригада унвони берилсин.

5. Бу йил 2500 тонна, планда кўрсатилгандан 500 тонна кўп пахта сотилади.

6. Давлатга пахта сотиш планини октябрь ойи ичида, социалистик мажбуриятни эса 7 ноябрга қадар бажариш учун ҳамма тадбирлар кўрилади.

К. ПУЛАТОВ.

ИККИНЧИ СУҲБАТ

ЁЗ МЕВАСИ—ҚИШ ХАЗИНАСИ

ҚЎШИМЧА МАСАЛЛИҚНИ ТАНЛАШ

Компот ва сиркаланган консерваларга қўшимча масаллиқни танлашнинг аҳамияти шундаки, қўшимча масаллиқ микроорганизмларни ривожлантирмасликка сабаб бўлиш билан бирга, консерваларнинг тотли бўлишини ҳам таъминлайди.

ШАКАР. Бу маҳсулот компот тайёрлаш учун зарур бўлиб, жуда аъло навлисигина яхши натижа беради. Қировдек оппоқ, хасчўпи йўқ ва қупқуруқ, бўлиши керак. Сарғимтил тусдагиси, битта-иккита қора-қура аралашганя ва қумоқ — қумоқ бўлиб турган шакар намторттган бўлиб, улардан фойдаланишни маслаҳат бермаймиз.

ОШ ТУЗИ. Асосан тўрт сортдан иборат: экстра, олий, биринчи ва иккинчи сортлар. Консерва учун фақат экстра ва олий сортлари яроқлидир.

СИРКА. Бу маҳсулот икки хил бўлади. Эссенция (70—80 процентли) ва сирка кислотаси (5—8 процентли). Эссенция жуда хавфли, одамни заҳарлаши мумкин ва уни сувга аралаштириб процентини камайтирмасдан ишлатиб бўлмайди. Яхшиси 5—8 процентли сирка кислотаси қўлланган маъқул.

ЛАВР ЯПРОҒИ. Магазинларда асосан қуритилган барглари ва калта-калта шохчалари сотилади. Маринадларга хушхўр лаззат берувчи масаллиқ сифатида қўшилади.

ҚОРА МУРЧ. Фитонцидли аччиқ муҳит ҳосил қилиш учун ва маҳсулотларни тотли қилиш учун ишлатилади.

УКРОП. Сабзавотларни консерваланганда илдизидан ташқари ҳамма қисми (танаси, шохлари, барглари ва уруғлаган гуллари) ишлатилади.

ХРЕН. Кўп йиллик, ўсимлик, барглари турп баргига ўхшаш, лекин бироз йирикроқ ва дағал бўлади. Маринадлар учун арчилган илдизи ҳамда ювиб тозаланган барглари ишлатилади.

ЖАВҲАР ЛИМУ (Лимон кислотаси). Оқ кристалл тузилишга эга ва хиди нафис шириндир. Кислотаси кам бўлган ширин мевалардан компот тайёрланганда пичоқ учида қўшилади.

КОНСЕРВАГА ИДИШ ТАЙЁРЛАШ

Сиркаланган консерва ва компотлар тайёрлаганда идиш ва қопқоқни тозалиги муҳим роль ўйнайди. Шиша банкалар совунли ёки содали иссиқ сувда жуда яхшилаб ювилиб, яна тоза қайноқ сувда чайилиши керак. Сўнгра буларни артмасдан оқ қоғоз устига тўнтариб қуритиш зарур. Ёглама банкаларни эса содали сувда қайнатилиб сўнг ювилгани маъқул. Тунука қопқоқларни ҳам резинка тўгараклари олиниб кастрюлкада кўмиб турарли сувда 10—15 минутча қайнатилиши ва то банка беркитилгунча ўша сувда туриши керак. Банкаларни беркитиш олдидан резинка тўгараклари яна жойига қўйилади, акс ҳолда резинкаси ўз эластиклигини йўқотиши мумкин.

Банкалар топ-тоза бўлишини таъминлашнинг яна бир методи уларни буглашдир. Бунинг учун мантиқасқонинг остки қаватига сув қуйиб устки қаватига банкаларни териб димлаш керак. 3 ва 5 литрли балонларни эса қайнаб турган чойнак оғзига тўнтариб буғ билан стерилизация қилиш яхши натижа беради.

САБЗАВОТ ВА МЕВАЛАРНИ КОНСЕРВАГА ТАЙЁРЛАШ

Сақланадиган мевалар ҳамда сабзавотлар янги узилган бўлгани яхши. Эзилган, заха қурт тушган, сарғайган ва ейишга яроқсизлари териб ташланади. Бир хил катталикдагилари, бир текис пишганлари, бир хил рангдагилари саралаҳади.

Меваларнинг банди узиб ташланади ва совуқ сувда неча бор чанг, лой ва бошқа ифлосликларидан ювиб тозалангач арчиладигани арчилиб, кесиладигани кесилади.

Мевалардан компот тайёрлаганда уруғ ва данаклари олиниши керак. Олма, нок, беҳи каби меваларни тилик-тилик қилиб кесиб уруғини тозалаганингизда занглайдиган, пўлатдан тайёрланган пичоқлар ишлатилиши керак, акс ҳолда анчагина витаминлар (айниқса С витамини) ғойиб бўлиши мумкин. Мевалар бир хил катталикда кесилиши керак. Олхўри ва шафтоли иккига бўлиниб данаги олинади, олчани эса данаги билан тайёрласа ҳам бўлаверади.

Помидор сиркаланганда кесилмайди, бодрингнинг эса фақат банди кесилади. Булғор қалампири банди қирқилиб, уруғи олиб ташланади.

ҚАЙНОҚ СУВГА СОЛИШ (бланширлаш). Саралаб, кесиб ёки бутунлигича тайёрланган мева ва сабзавотлар сирли тоғорачага солиниб устидан қайноқ сув қуйилади ёки човлига солиб қайноқ сувли идишга ботириб олишни бланширлаш деб аталади. Мева ёки сабзавотнинг қаттиқ-юмшоқлигига, тоза ва нопоклигига қараб бланширлашни 2 минутдан то 5 минутгача бажариш мумкин. Сўнг маҳсулот яна тоза совуқ сувга солиб 5—10 минут ушланади. Қайноқ сув таъсирида анчагина микроорганизмлар ўлади ва маҳсулот эластик ҳолатга келади ва банкага яхши жойланадиган бўлади.

МАҲСУЛОТЛАРНИ БАНКАГА СОЛИШ

Шафтоли, олхўри, олча каби меваларни банкага солишда занглайдиган пўлат қошиқдан фойдаланилади. Кесилган олма, нок, беҳини эса вилкада, помидор ва бодрингни қўлда жойланади, банкага керакли миқдорда маҳсулот солингач оғзига тоза нарса қўйиб тўнтариб суви сирқитилиши керак. Ана шундан сўнг хом мева устидан (компот учун) иссиқ қиём қўйилади, сабзавотлар устидан (консерва учун) қайноқ маринад қуйилади. Шу нарсага эътибор берилсинки, совуқ банкага иссиқлик қуйилгач отилиб кетиши мумкин. Олдини олиш учун банка деворларини буғга тутиб иситиш ёки биринчи чўмичда қуйилган иссиқ суюқликни маҳсулотли банка ичида у ёқдан бу ёққа чайқаш керак.

Тўлдирилган банкаларга қопқоқ ёпиб, дарҳол сувли ва ёғоч панжара теглик қўйилган кастрюлга солиш керак. Тўхтанг! Кастрюлкадаги сувнинг ҳарорати билан банка ҳарорати бир хил бўлсин, акс ҳолда отилиб кетади. Сўнгра яна идишдаги сув қуйиб қайнаганда банканинг ичига тушиб кетмайдиган қилиб қўйилсин.

СТЕРЛИЗАЦИЯ ҚИЛИШ

Сув ичида ёғоч теглик устига қўйилган банка оғзи маҳкам бекилмаган, балки фақат қопқоқ билан ёпилган бўлиши керак. Шундагина етарли ҳарорат ҳосил қилиш мумкин. Иситиш ҳарорати ва вақти маҳсулотнинг навига, катта-майдалигига, нордон — ширинлигига ва идишнинг катта-кичиклигига боғлиқ бўлади. Банка кичик бўлса озроқ, катта бўлса кўпроқ муддатда иситилиши керак. Бу тўғрида тегишли рецептларда айтилади. Иситилган банка махсус қисқич билан сувдан олиниб, дарҳол қўл машинка ёрдамида маҳкам беркитилади ва оғзини пастга қилиб тўнтариб совутиш зарур бўлади. Совигач салқин жойга олиб қўйсиз. Уни асло силкитмаслик керак.

САҚЛАШ. Банкалар қоронғи ва ҳарорати доим 15—25 градус бўлган жойда сақланиши керак. Сақлашда ҳар 10—15 кунда бир марта текшириб туриш зарур. Яхши иситилмаган, яхши беркитилмаган банкалар очилиб кетиши ёки яхши тозаланмаган маҳсулотлар бу зилабошлаши мумкин, текширишдан мақсад шуларни аниқлашдир. Банка яхши беркитилмаса ёки ичида ҳаво қолган бўлса пўпанаклар пайдо бўлади, лекин бу, ҳаво тугагач ўз-ўзидан ривожланишдан тўхтайди. Очилган банкадан қўланса ҳид келиб турса, уни дарҳол тўкиб ташлаш керак. Қишда банкалар музлаб қолмаслигига эътибор беринг, акс ҳолда ёрилиб кетади.

Идиш ичидаги суюқлик лойқаланмай бир меъёрда турса сақланаётган маҳсулот келаси ҳосилгачагина эмас, ҳатто бир неча йилларгача тураберишн мумкин.

К. МАҲМУДОВ.

ҲАМЗА районидаги 224-болалар боғчасида кичкинтойлар учун ҳамма имкониятлар яратилган. Яқинда бу боғчада В. И. Ленинга аталган қизил бурчак ташкил этилди. Тарбиячилардан Валентина Козлова болаларга тарбия беришда энг тажрибали мураббиялардан ҳисобланади. Суратда: мураббия Валентина Козлова болалар даврасида.

А. Абалян фотоси.

ЯНГИЙЎЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

АМБУЛАТОРИЯ ИШГА ТУШДИ

Районда кейинги пайтларда халқ соғлиғини сақлаш ишига алоҳида аҳамият беріляпти. Хўжаликларда, саноат корхоналари, ўқув юртлари ва муассасаларда янги-янги шифохоналар, амбулаториялар, медицина пунктлари ва кабинетлар ишга туширилмоқда.

Олмазор посёлка Совети территориясида иккита шифохона, туғруқхона, бир нечта медицина пункти бор. Улар сафига яқинда яна битта амбулатория қўшилди. Қишлоқ қурувчилари «Олмазор» боғдорчилик совхозининг 2-бўлимида амбулатория қурилишини тамомлаб, фойдаланишга топширдилар.

Совхоз ишчилари яратиб берилган қулайликдан беҳад миннатдор бўлмоқдалар.

ЎҚУВЧИЛАР ХУРСАНД

Янги ўқув йилини район мактаблари уюшқоқлик билан бошладилар. Оталиқ ташкилотлари мактабларга ҳақиқий ёрдам кўрсатишди. Янги бинолар, қўшимча синф хоналари фойдаланишга топширилди. 5 та ўқув устахонаси, 3 минг ўқувчига мўлжалланган қўшимча синф хоналари қурилди.

Шунингдек, ўқувчиларнинг бўш вақтларини кўнгилли ўтишини таъминлаш мақсадида мактаблар 44 та киноаппарат, 38 та магнитофон, 3 та телевизор сотиб олдилар. Бундан ташқари 20 дан ортиқ мактабда радиоузел ишлаяпти.

КОЛХОЗЛАРГА ЖЎНАШДИ

Райондаги 1-қишлоқ ҳунар-техника билим юрти ҳар йили колхоз ва совхозлар учун кўплаб механизатор кадрлар етказиб бермоқда. Яқинда билим юртини бир группа ёшлар тамомлашди. Улар Энгельс номли ва «Қизил Октябрь» колхозларида ишлаш учун жўнаб кетишди.

Механик — ҳайдовчилик курсида билим олаётган ёшлар эса, шу кунларда Собир Раҳимов номли, «Ленинизм» колхозларида терим агрегатлари ремонти юзасидан амалий машғулот ўтказаётирлар.

ШОМИРЗА — УСТА

Ниёзбоши қишлоғида Шомирза Абдураҳмоновни танимайдиган одам деярли йўқ. У колхоз маиший-хизмат кўрсатиш комбинатининг хизматчиси, радио ва телевизор тузатади. Қўли гул Шомирза тез-тез хонадонларда бўлиб меҳнаткашларнинг ҳожатини чиқараётир.

З. ҚУРТНЕЗИРОВ.

ЯХМАЛАК ҚАЧОН БИТАДИ?

Спорт ишқибозлари пойтахтимизда яхмалак қурилиши ҳақидаги хабарни мамнунлик билан кутиб олган эдилар. Негаки, кейинги йилларда серқуёш республикамизда ҳам спортнинг хоккей, фигурали учиш каби турлари минглаб-минглаб кишиларнинг ҳурматини қозонди.

Мазкур спорт саройида фақатгина хоккей ўйинлари ўтказилмайди. Бу ерда кураш, бокс, волейбол бўйича ҳам мусобақалар уюштириш мумкин. Шунингдек, спорт шинавандалари учрашувлар олдидан махсус залда кинофильмлар, бадиий ҳаваскорлик тўгараги қатнашчиларининг концертларини томоша қиладилар.

Ўрта Осиёда ягона ҳисобланган мазкур бино қурилишида мамлакатимизнинг ўнлаб қурилиш ташкилотлари, муассасалари иштирок этмоқда. Масалан, Ленинграддаги Попов номли радиотехника илмий-текшириш институти ходимлари сарой ичида радио ва электрлаштиришга алоқадор бўлган ишларни ўз зиммаларига олишган. Ҳозир аппаратларни монтаж қилиш ишлари давом этяпти. Қўлда бажариладиган ишлар эса асосан «Средазжилтрансстрой» тресті қурувчиларига юклатилган. Айтиш кераккі, трест бунёдкорлари бу вазифани шараф билан уддасидан чиқишди. Ҳозир пардозлаш ишларини туґаллаш арафасида турибди. Бу ерда бригадалараро социалистик мусобақа авж олдириб юборилган. Унда 209-қурилиш бошқармасига қарашли Илёс Мусаев бошлиқ пардозловчилар бригадаси аъзолари пешқадамлик қилишмоқда. Айниқса, қурилиш раҳбарлари Ю. Тўраев, Н. Степанова, Д. Павловцев каби меҳнатсеварларнинг ишларидан мамнун. Улар кунлик нормани муттасил 170—180 процентга етказиб бажаришмоқда.

БЕШ ЙИЛЛИК ОБЪЕКТЛАРИДА

Шунингдек, Тошкент политехника институти талабаларининг ишлари ҳам мақтовга лойиқ. Бўлажак инженерлардан Тожибоева, Исроилов, Мамадохунова ва бошқалар қурилишда ғайрат кўрсатишяпти.

Аммо, масаланинг қурувчиларга тааллуқли бўлмаган бошқа, томони борки, у кишини ранжитади.

Бино мўлжалга кўра 1968 йилда битиши лозим эди. Бўлмади. Фойдаланишга топшириш муддати шу йилнинг январь ойига кўчирилди. Январь ҳам орқада қолди. Ваъдабоз ташкилотлар «чала ишлар май ойига узил-кесил тугатилади» деб сўз беришди. Ҳаш-паш дегунча бу муддат ҳам ўтиб кетди. Ваъдалар қоғозни безади-ю, ишда силжиш рўй бермади.

Бизнингча, «Спецмонтаж» министрлиги, «Узбекэнергия» ташкилоти раҳбарлари ва бошқа қурилишга алоқадор казо-казо муассаса бошлиқлари юклатилган вазифага масъулият ҳис этганларида, спорт саройи қурилиши бунчалик чўзилиб кетмасди.

Мисолларга мурожаат этайлик. «Спецмонтаж» министрлиги бино ишини биринчи мартгача туґаллаши лозим бўлган ҳолда бу ишга ҳалигача жиддий киришилгани йўқ. «Узбекэнергия» ташкилоти, Давлат кинематография комитети, республика маданият министрлиги, шунингдек спорт саройи атрофини кўкаламзорлаштириш мажбуриятини олган шаҳар ижроия комитетининг ободонлаштириш бўлими раҳбарлари ҳам ўз зиммаларига юклатилган вазифаларнинг уддасидан чиқишолмаяпти.

— Қилиниши лозим бўлган ишлар айтарлик кўп эмас, — дейди, спорт саройи директори ўртоқ И. Қаландаров, — лекин пудратчи ташкилотлар кейинги вақтда қурилишни орқага судрамоқдалар. Агар улар сидқидилдан ишга киришсалар, узоғи билан бир ой ичида мавжуд камчиликлар тугатилиши мумкин.

Бу фикр тўғри. Лекин спорт саройи қурилишида иштирок этаётган ташкилот ва муассаса раҳбарлари ваъдасининг чегараси бормикан?

Б. ПЎЛАТОВ,
С. САЛИМОВ.

Суратда: «Ўтган кунлар» фильмидан кадр.

ПОЙТАХТ ЭКРАНЛАРИДА

Кўпсонли киношинавандалар «Узбекфильм» ижодкорлари томонидан ажойиб туҳфа қабул қилдилар. Бу — севимли ёзувчи Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи асосида ишланган кенг экранли, рангли фильмдир.

Фильм сценарийсини кинодраматург Собир Муҳамедов ёзган. Режиссёр Йўлдош Аъзамов.

Фильмда Раззоқ Ҳамроев (Мирзакарим қутидор), Аббос Бакиров (Юсуфбек ҳожи), Марям Ёқубова (Узбекойим), Улмас Алихўжаев (Отабек), Гулчеҳра Жамилова (Кумуш), Гулчеҳра Зуфарова (Зайнаб) лар иштирок этишган.

* * *

Пойтахтимиз экранларига Довженко номли киностудиянинг «Карантин» фильми чиқарилди. «Карантин» — психологик фильм бўлиб, унда кишиларнинг фикр-ўйлари, чуқур ички кечинмалари таҳлил этилади. Фильмни режиссёр Суламифь Цибульник постановка қилган. Ролларда Алексей Глазирин, Владимир Заманский, Людмила Хитяеваларни кўрамиз.

* * *

«Хавфли парвоз» саргузашт фильмини болгар киночилари давлат хавфсизлик органининг мураккаб иш фаолиятига бағишлаганлар. Бир кун ичида содир бўлган воқеаларни қамраб олган бу фильм бўлиб ўтган ҳақиқий ҳодисага асосланган.

Бош ролларни Любомир Киселички, Петр Слабаков, Невена Кокановалар ижро этганлар. Фильм режиссёри Димитр Петров.

* * *

Теодор Драйзернинг машҳур романи «Сингилгинам Керри» минглаб китобхонларда чуқур таассурот қолдирган. Бу асар асосида режиссёр Уильям Уайлер, сценаристлар Рут ва Огастас Гетцлар фильм яратдилар. Фильмда севимли инглиз актёри Лоуренс Оливье бош ролни ижро этади. Керри ролида Женнифер Жонс ўйнаган. «Парамаунт — Пикчер» маҳсулоти, АҚШ.

БИЛАСИЗМИ?

* Дунёда салкам бир миллион хил ҳайвонот, 750 минг тур ҳашарот, 28 минг тур парранда, 20 минг тур балиқ, 13 минг тур эмизувчи ҳайвон бор.

* Энг ибтидоий мавжудот — тошбақадир. Мана 200 миллион йилдирки, у деярли ўзгаришга учрамаган.

* Энг «бақироқ» ҳайвон — тимсоҳдир. Ундан кейин бу борада бегемот ва арслон туради.

* Ғоз ва мушук — 110 градус совуқликни ҳам «кўтара олади». Оқ айиқ эса 80 градус совуқликкача чидай олади.

* Гепард соатига 100—140 километр, арслон ва оҳу — 80 километр, қуён, ҳўкиз, эшак ва шақал — 50 километр, шохбурун ва бўри — 45 километр йўл боса олади.

* Жайрадаги тикон игналар тахминан 30 минг, мусичадаги патлар 2500, ярдак пати ярим миллионга яқиндир.

* Мамлакатимиз территориясида 56 турдаги илон яшайди, улардан ўнтаси заҳарлидир. Энг йирик заҳарли илон-гюрза бўлиб, узунлиги бир-бир ярим метр, йўғонлиги одам билагичадир.

* Шундай мавжудотлар борки, уларнинг тиши билан тили бирдир. Пингвиннинг тили ҳам тиконга ўхшаш ўткир тишлар билан қопланган бўлиб, бу билан у сирғанчиқ балиқни оғизда тутиб қолади.

* Илонлар товуш тўлқинларини тили билан қабул қилишади, негаки илонда қулоқ йўқ.

* Қушлар ҳеч қачон ўз уяларида ухламайдилар, балки ундан фақат тухум қўйиш учун фойдаланадилар.

* Курка товуқ энг тезчопар отдан ҳам тез югура олади.

* Пашша бир секундда 330 марта қанот қоқади, капалак эса атиги икки марта.

* Бойқуш кундузи ҳам яхши кўра олади. У икки юз метр наридан қарғани қирғийдан ажратади.

СПОРТ

ЯНА ҒАЛАБА

«Олтилар» турнирининг пешқадамлари «Арарат» ва «Пахтакор» олий лигада қолиш учун астойдил интилмоқдалар. Кейинги турда улар яна ғалаба қозондилар. Қўлга киритилган очколар арман футболчилари учун ҳам, ўзбек командаси учун ҳам рақиблардан анча ўзиб кетишга имкон берди.

«Пахтакор» Москва темирйўлчилари билан бўлган учрашувда шиддатли ҳужум қилди. Бу ҳужумларда ўйиннинг иккинчи бўлимида С. Мелкумов ўрнига майдонга тушган Тўлаган Исоқов, самарали қатнашди.

Ўйиннинг биринчи бўлимини анча хотиржамлик билан ўтказган тошкентликлар 44-минутда «Локомотив» ҳимоячиси томонидан жазоланган эдилар. Ҳамшаҳарларимиздан Бектошев 66-минутда Исоқов ошириб берган тўпни дарвозага йўналтирди. Бир минут ўтгач, ёш ҳужумчининг ўзи командамизни олдинга олиб чиқди. Учрашув охирида Тўлаганни меҳмонлар штраф майдонида қўполлик билан йиқитишади. 11 метрлик жарима тўпини Г. Красницкий нишонга аниқ урди. Шудай қилиб қизғин жангда ҳисоб майдон эгалари фойдасига 3:1 бўлди. Ереваңдаги ўйин эса 3:0 ҳисобида тугади.

Бугун Олмаота шаҳрида «Қайрат» билан «Локомотив», Куйбишев шаҳрида «Крылья Советов» билан «Уралмаш» куч синашади. Бугунги учрашув олдидан турнир жадвалида вазият қуйидагича:

Командалар	Ў.	Т.	О.
«Арарат»	28	41—32	32
«Пахтакор»	27	29—30	28
«Қайрат»	26	23—29	22
«Кр. Советов»	27	30—37	20
«Уралмаш»	26	13—26	19
«Локомотив»	26	18—39	14

* * *

Ўтган якшанба куни пойтахтимизнинг футбол мухлислари «зангори экран» орқали ҳаяжонли мусобақани томоша қилдилар. Чехословакия терма командаси жаҳон биринчилигининг саралаш ўйинини Венгрия коллективи билан ўтказди. Бу икки команданинг Венгрия пойтахтида бўлган биринчи учрашуви майдон эгаларининг ғалабаси билан тугаган эди (2:0). Иккинчи ўйинда жанговар дуранг қайд қилинди (3:3).

* * *

Олий лига командалари ўртасида ягона ўйин бўлди. ЦСКА билан Минск динамочилари 0:0 ҳисобида дуранг ўйнадилар.

ХОККЕЙЧИЛАР КУРАШНИ БОШЛАШДИ

Хоккей бўйича 1969 йилги Совет Иттифоқи биринчилиги Москванинг иккинчи энг машҳур командаси — ЦСКА ва «Спартак» баҳси билан бошланди. Ўтган йилги мамлакат чемпиони — спартакчилар биринчи ўйинни бой бериб қўйишди. Кураш армиячилар фойдасига 8:2 бўлиб тугади.

«СПОРТ МАЛИКАСИ» ЧЕМПИОНЛАРИ

Пойтахтимиздаги «Ёшлик» спорт аренасида Ўзбекистоннинг энг кучли гимнастикачилари шахсий команда биринчилиги учун мусобақалашдилар. Аёллар ўртасида ҳамма талантли гимнастикачи Элвира Саъдий билан тажрибали Ирина Киселеваларнинг машқларини қизиқиб кузатди. Улар ўртасидаги баҳс тошкентлик И. Киселеванинг ғалабаси билан тугади. У жами 72,675 балл тўплади. Хари устида муваффақиятсиз машқ бажарган Саъдий рақибасидан озгина орқада қолди — 72,4 балл.

Эркаклар ўртасида Г. Панферов Ўзбекистоннинг мутлоқ чемпиони бўлди. Команда, ҳисобида студентлар жамияти енгил атлетикачилари ғолиб бўлишди.

ПЕТРОСЯН ОЛДИНДА

Жаҳоннинг собиқ чемпиони Т. Петросян учун Совет Иттифоқи биринчилиги илгариги шуҳратни тиклаш мусобақаси бўлмоқда. Ҳозир Петросян учрашувларни зўр кўтаринкилик билан ўтказиб, турнирда пешқадамликни қўлдан бермасликка ҳаракат қилмоқда. У кейинги ўйинда Лутиковни мағлубиятга учратиб, олти имкониятдан 4,5 очкони қўлга киритишга муваффақ бўлди.

Редактор ўринбосари
Р. УМАРОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ЎҚУВ КЎРСАТИШЛАР ПРОГРАММАСИ

Ўзбек тилида: 11.00 — Ота-оналар учун консультация, 11.30 — Адабиёт. Ҳ. Ҳ. Ниёзий, «Бой ила хизматчи», 12.00 — Ўқув фильми, 12.25 — А. Островскийнинг икки қаҳрамони (9-синф ўқувчилари учун адабиётдан), 18.30 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.35 — Телеянгиликлар, 18.50 — Ўғил ва қиз болалар (мультфильм), 19.20 — Кўрсатишлар программаси ва реклама.

Ўзбек тилида: 19.30 — Телеянгиликлар, 19.45 — Қитъалар кутлайди улуғ Ленинни (адабий композиция), 20.15 — Турнахон (бадиий фильм, рус тилида), 21.40 — «Пропагандист» телепрограммаси, 22.15 — Музикани қандай тинглам оқ керак? (сюита).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 18.35 — Қувноқлар даврасн (болалар учун), 19.00 — «Турмуш ва маданият» программаси, 19.40 — Ильич ҳамшаҳарлари (ҳужжатли фильм).

20.00 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Симфоник оркестр чолғу асбоблари. Саксафон.

Рус тилида: 20.40 — Александр Пирагов куйлайди (ҳужжатли фильм), 21.00 — Телеспектакль.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/IX да Мария Стюарт, 17/IX да Бой ила хизматчи.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/IX да Тошболта ошиқ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Венгер ва совет цирки артистларининг гастроллари.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Сингилгинам Керри — «ЧАЙКА», «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да).

Хавфли парвоз — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, 11 ярим, кундуз 1, кеч 8 ярим ва 10).

Карантин — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 4 ва кеч 9-45 минутда).

Қутлуғ қон — (кундуз соат 2 ярим, кеч 4-40 минутда, ўзбек тилида), Менинг ҳаётимсан (кундуз 4-20 минутда, ўзбек тилида), — НАВОИЙ номли.

Ўтган кунлар — «САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5, 6-45 минут, кеч 8 ярим ва 10 да).

1970 йил учун қуйидаги газеталарга ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА.
«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
«ПРАВДА ВОСТОКА»
«ҲАҚИҚАТИ ЎЗБЕКИСТОН»
«ЛЕНИН БАЙРОҒИ»
«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»
«ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»
«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»
«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ».

Обуна «Союзпечать» нинг ҳамма бўлимлари, агентликлари, алоқа бўлимлари ва тармоқлари, шунингдек иш ва ўқиш жойларидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан қабул қилинмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЁТИ.

1970 ЙИЛ УЧУН ҚУЙИДАГИ ЖУРНАЛЛАРГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА:
«ЎЗБЕКИСТОН АГИТАТОРИ»
«АГИТАТОР УЗБЕКИСТАНА»
«ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИ»
«КОММУНИСТ УЗБЕКИСТАНА»
«ПАРТИЯ ТУРМУШИ»
«ПАРТИЙНАЯ ЖИЗНЬ»
«ГУЛИСТОН»
«САОДАТ»
«МУШТУМ»
«МЕҲНАТ ВА ТУРМУШ».

Обуна «Союзпечать» нинг ҳамма бўлимлари, агентликлари, алоқа бўлимлари ва тармоқлари, жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан расмийлаштирилмоқда.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети нашриёти.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Б — 2367. ИНДЕКС — 6469. Р-01736.